

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

PILAR QUINTANA

Köpek

Roman

Çeviri: HAVVA MUTLU

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

♥ can
çağdaş

Kolombiya'nın günlük hayatın çetin doğa şartlarıyla mücadele anlamına geldiği, hemen her şeyin şansa kaldığı Pasifik kıyısı. Kocasıyla birlikte denize bakan derme çatma bir kulübede yaşayan orta yaşındaki Damaris, anne olma arzusu içindedir. Bir gün büyük bir hevesle yavru bir köpek edinir. Ancak bu sahiplenme şefkatten çok daha farklı duyguları beraberinde getirir.

Her bir köşeden gerçek ya da duygusal fırtınaların patlak vermesine karşın tutumlu ve özlü bir dille yazılmış *Köpek* yayımlandığında birçok dile çevrildi ve İngiliz Pen Ödülü'nü kazanıp Amerikan Ulusal Kitap Ödülü kısa listesinde yer aldı. Pilar Quintana annelik, sevgi ve şiddete dair bu dokunaklı soruşturmada, güzellik ile dehşet hissini yan yana getiriyor.

"İnsanın içine işleyen şehvet dolu bir roman. Kolombiya'dan çarpıcı doğa manzaraları eşliğinde annelik arzusu üzerine ağır bir soruşturma."

Leïla Slimani

"Bu kitap insanı değiştiriyor. Annelik güdüsüne ve muhteşem olduğu kadar acımasız o vahşi Kolombiya sahilleriyle doğadaki uzlaşmazlığa derinlemesine bakmış. Ve unutulmaz bir roman çıkmış ortaya."

Mariana Enríquez

"Bu romanın büyüğü, her biri önemli farklı okumalara açık olmasında yatıyor ve bambaşka bir konudan bahseder gibi yapıyor bunu. Aslında ne mi anlatıyor? Şiddet, yalnızlık, direnç ve gaddarlık..."

Juan Gabriel Vásquez

#annelik #aile #şiddet #kolombiya #vahşidoğa #köpek #çocuk
#hayvansevgisi

Can Çağdaş

Köpek, Pilar Quintana

İspanyolca aslından çeviren: Havva Mutlu

La Perra

Bu çeviriye kaynak alınan basım: Penguin Random House Grupo Editorial, 2017

© 2017, Pilar Quintana

© 2022, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe hakları Kalem Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Şubat 2022, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi Editörü: Cem Alban

Editör: Emrah İmre

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 44009

ISBN 978-975-07-5620-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

PILAR QUINTANA

KÖPEK

ROMAN

İspanyolca aslından çeviren

Havva Mutlu

PIYAR GİZLİ YAN

KÖPEK

ROHİT

İşin İçinde

Acı

PILAR QUINTANA, 1972'de, Kolombiya'nın Cali kentinde doğdu. Bogotá'daki Javeriana Üniversitesi'nde öğrenim gördü. İlk romanı *Cosquillas en la Lengua'yı* [Dilde Gıdıklanmalar] 2003'te yayımladı. 2007'de Hay Festival'da Latin Amerika'nın en gelecek vaat eden yazarları arasında gösterildi. 2017'de yazdığı *Köpek* romanıyla Biblioteca de Narrativa Colombiana Ödülü'nü, 2021'de yayımladığı *Los Abismos* [Uçurumlar] romanıyla Alfaguara Roman Ödülü'nü kazandı.

HAVVA MUTLU, 1949'da doğdu. Emekli Türkçe öğretmeni ve İspanyolca çevirmen. 1968-1988 yılları arasında öğretmen olarak çalıştı. Aynı zamanda İspanyolca dilinde turist rehberliği yaptı. Pek çok organizasyonda sözlü ve yazılı çevirilerde görev aldı. 1990'lı yıllarda, Güney Amerika ve Meksika televizyon dizilerinin çok yaygın olduğu dönemde TRT ve özel televizyonlar için bu dizilerin Türkçeye çevrilmesinde çalıştı. Carles Sala y Vila'nın *İyi Geceler Julia* ve Cornelius *İmkânsızlar Ambarı* adlı iki çocuk romanını İspanyolcadan çevirmiştir.

...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

Donya Elodia, denizin getirip kumsala yığıdığı çöplerin, ağaç kütüklerinin, plastik torbaların, şişelerin olduğu yeri eliyle işaret ederek, "Bu sabah şurada buldum," dedi, "ayaklarını göğe dikmiş, öylece yatıyordu."

"Zehirlenmiş mi?"

"Sanırım öyle."

"Ne yaptılar peki? Gömdüler mi?"

Evet anlamında başını salladı Donya Elodia:

"Torunlarım gömdü."

"Yukarıdaki mezarlığa mı gömdüler?"

"Yoo... Hemen şuraya... Kumların içine..."

Köydeki köpeklerin çoğu zehirlenerek ölüyordu. Kimileri, bu köpekleri öldürenlerin bunu bilerek yaptıklarını söylese de Damaris bir insanın böyle bir şeyi bilecek, isteyerek yapabileceğine inanmıyor, köpeklerin fareler için bırakılmış zehirli yiyecekleri ya da zehirlendikleri için kolayca avlanan fareleri yanlışlıkla yiyerek öldüklerini düşünüyordu.

"Çok üzüldüm."

Cevap olarak başını sallamakla yetindi Donya Elodia. O da üzgün olmalıydı ama belli etmiyordu. Ölen köpek uzun zamandır onun yanındaydı. Çarşıya, kiliseye, gelininin evine, rıhtıma... nereye gitse, o siyah dışı

köpek hep ardında olurdu. İşlettiği restoranda çalışırken de oralarda bir yerde uzanır yatar, onu beklerdi.

Donya Elodia, şırıngaya süt doldurarak beslemeye çalıştığı yavruyu yerdeki kutunun içine bıraktı, kutudaki diğer yavruardan birini aldı. Henüz gözleri açılmamış on yavru vardı.

“Altı günlükler,” diye açıkladı Donya Elodia, “yaşayabileceklerini sanmam.”

Damaris, kendini bildi bileli hep şimdiki haliyle hatırlardı Donya Elodia’yı: Belden aşağısı aşırı şişman, az konuşan, yaşlı bir kadın... Gözlerini kocaman gösteren kalın camlı gözlükler takardı hep, restoranının tıklım tıklım olduğu günlerde bile, sarhoşlara ve masaların arasında koşuşan çocuklara aldırış etmez, sükunetini hiç bozmadan ağır hareketlerle işini yapardı. Şimdiyse çok bunaldığı belliydi.

“Neden birilerine vermiyorsunuz bu yavruları?” diye sordu Damaris.

“Birini aldılar, ama bu kadar küçük bir yavruyu almak istemiyor insanlar.”

Sezon dışı olduğu için turist yoktu ortalarda, bu yüzden müzik açılmamış, restoranın önüne masalar çıkarılmamıştı; Donya Elodia ve karton kutunun içindeki on köpek yavrusundan başka kimsenin bulunmadığı alan çok geniş göründü Damaris’in gözüne. Yavruara uzun uzun baktıktan sonra birini almaya karar verdi:

“Bunu alabilir miyim?” diye sordu.

Donya Elodia beslediği yavruyu kutuya bıraktı, Damaris’in işaret ettiğini çıkardı: Düşük kulaklı, gri renkli bir yavruydu. Çevirip arkasına baktı.

“Dişi bir yavru,” dedi.

Gelgit sırasında deniz çekildiği zaman inanılmaz genişlikte bir kumsal çıkardı ortaya: Kumdan çok çamura benzeyen, siyah renkli kumların kapladığı, çorak bir arazi. Yükseldiği zaman ise tüm kumsal suların altında kalırdı. Deniz, rüzgârın ormanlardan sürükleyip bıraktığı ölü yapraklarla, kuru dallarla, tohumlarla birlikte insanların attıkları çöpleri de getirip sahile bırakırdı. Damaris, yengesini ziyaret etmiş, evine dönüyordu. Yengesinin yaşadığı yer yukarılarda, sağlam topraklar üzerine kurulmuş, betondan inşa edilmiş otellerin, şık restoranların bulunduğu daha gelişmiş bir köydü. Askerî havalimanından geçilerek gidilirdi oraya. Dönüşte Donya Elodia'nın restoranının önünden geçerken minicik yavruları görünce meraktan durmuştu, şimdi de köyün öteki ucunda bulunan kendi evine gidiyordu. Koyacak yer olmadığı için köpek yavrusunu göğsüne yasladı. Avucunun içine sığacak kadar minicikti yavru; süt kokuyordu, sımsıkı sarılmak ve ağlamak isteği veriyordu Damaris'e.

Damaris'in doğduğu ve yaşadığı bu köyün anacadesi, kumlar üzerinde uzanan bir sokaktan ibaretti. Ahşap kazıklar üzerine oturtularak yapılmış, birbirine bitişik evlerin hepsi harap durumdaydı. Tahtadan duvarları ve tavanları rutubetten kararmıştı. Damaris sokak bo-

yunca yürürken Rogelio'nun yavru köpeği gördüğü zaman göstereceği tepkiyi düşünüyor, biraz da tedirgin oluyordu. Köpekleri sevmezdi Rogelio; sadece bekçilik etsinler ve havlasınlar diye beslerdi onları. Üç köpeği vardı: Danger, Mosco ve Olivo.

En büyükleri olan Danger, askerlerin tekneleri ve turistlerin bagajlarını kontrol ederken kullandıkları labradorlara benziyordu ama kocaman ve köşeli kafası komşu köydeki Pacifico Real Oteli'nin pitbull cinsi köpeğinin kafasını hatırlatıyordu. Danger'in annesi, merhum Josué'nin köpeklerinden biriydi. Josué de köpekleri bekçilik etsinler, yabancılara havlasınlar diye beslerdi ama onlara sevgi gösterir ve avda kendisine yardım etmeleri için eğitirdi.

Rogelio'nun anlattığına göre merhum Josué'yi görmeye gittiğinde, iki aylık yavru köpeklerden biri diğerlerinden ayrılıp ona doğru gelerek havlamaya başlamış. O zaman Rogelio ihtiyaç duyduğu köpeğin o olabileceğini düşünmüş. Merhum Josué de o yavru köpeği ona hediye etmiş. Rogelio bu yavruya "tehlike" anlamına gelen Danger adını koydu Adına layık olsun diye, kıskanç ve cesur bir köpek olarak eğitti onu. Adeta saygı ve hayranlıkla söz ederdi o köpekten. Ama iş davranmaya gelince, sürekli korkuturdu hayvanı. Daha önce yediği dayakları hatırlasın diye, yine dövecekmiş gibi elini kaldırarak, "Pislik!" diye bağıırırdı.

Mosco'nun küçükken çok kötü bir hayatı olduğu belliydi. Sıska, çelimsiz, sarsak bir köpekti. Bir gün kendiliğinden çıkagelmiş, Danger onu kabullendiği için de kalmasına izin verilmişti. Geldiği zaman kuyruğunda bir yara vardı. Birkaç gün içinde bu yara iltihaplandı. Rogelio ile Damaris iltihaplandığını fark ettiklerinde yara kurtlanmıştı artık. Hatta Damaris o kurtçuklardan çıkan bir sineğin uçup gittiğini bile gördü.

“Gördün mü?!” diye sordu heyecanla.

Ama Rogelio hiçbir şey görmemişti. Damaris yara-daki kurtlardan çıkan sinekten söz edince de kahkahalar-la gülerek, bu hayvana sonunda bir isim bulduğunu söy-ledi.

“Kımıldamadan dur orospu çocuğu Mosco’!” diye emretti köpeğe.

Palasını çıkarırken aynı anda köpeğin kuyruğunu ya-kaladı; Damaris onun ne yapmak istediğini anlamaya çalışırken bir hamlede kuyruğu kökünden kesti. Mosco havlayarak kaçarken Damaris dehşet içinde Rogelio’ya bakakaldı. Rogelio, kurtlu kuyruk elinde, omuzlarını çe-kerek bunu sadece iltihabın hayvanın vücuduna yayıl-masını önlemek için yaptığını söyledi ama Damaris ona inanmadı. Bu olayı ne zaman hatırlasa, Rogelio’nun eğ-lence olsun diye yaptığını düşündü.

Köpeklerin en genci olan Olivo, komşularının çiko-lata renkli dişi köpeğiyle Danger’in yavrusuydu. Sahiple-ri o çikolata renkli köpeğin safkan labrador olduğunu söylüyordu. Olivo uzun gri tüylü bir köpek olmasına rağmen babası Danger’e benziyordu. Üç köpeğin içinde en suratsız olan oydu; hep öfkeyle bakardı. Köpeklerin üçü de Rogelio’nın yanına yaklaşmaz, insanlara güven-mezlerdi. Ama içlerinde en güvensizi Olivo idi. Yanına kimseyi yaklaştırmaz, hatta görünürde insan varsa önü-ne konan yiyeceği bile yemezdi. Bunun nedenini biliyor-du Damaris: Rogelio köpeklerin bir şey yerken etrafa dikkat etmemelerini fırsat bilip, özellikle bu iş için kul-landığı ince bir *guadua* bambusu kamışıyla kırbaçlardı onları. Bunu bazen köpekler bir kabahat işlediklerinde cezalandırmak için, bazen de keyfi öyle istediği için ya-

pardı. Olivo üç köpeğin içinde en hain olanıydı: Havlamadan arkadan yaklaşır, ısırırverirdi insanı.

Damaris minik dişi yavruya çok farklı davranacağı konusunda kendi kendine söz verdi. Çünkü bu kendi köpeğiydi ve Rogelio'nun ona diğer köpeklere davrandığı gibi davranmasına, hatta sert bakmasına bile izin vermecekti. Böyle düşünürken Don Jaime'nin dükkânına gelmişti.

"Ne minicik şey bu böyle," dedi Don Jaime.

Sadece bir tezgâh ve bir duvardan ibaret olan dükkânında yiyecek içecekten çivi ve vidaya kadar ne ararsan bulunurdu. Don Jaime buralı değildi, deniz üssü inşa edildiği sıralarda, ülkenin iç bölgelerinden beş parasız gelip buraya yerleşmiş, kendisinden daha yoksul bir zenci kadınla birlikte yaşamaya başlamıştı. Bazıları Don Jaime'nin, o zenci kadının yaptığı büyüler sayesinde mal mülk sahibi olduğunu söylese de Damaris onun bütün servetini sadece çalışkan ve iyi bir insan olması sayesinde elde ettiğine inanıyordu.

O gün Don Jaime, parası sonra ödenmek üzere Damaris'e biraz taze sebze, sabah kahvaltısı için bir ekmek, yavru köpek için bir paket süt tozu ve bir şırınga verdi. Üstelik bir de karton kutu hediye etti.

Rogelio iriyarı bir zenciydi. Kuvvetini belli eden kaslarla kaplı bir vücudu, her zaman öfkeli görünen bir yüzü vardı. Damaris kucağında yavru köpekle eve geldiğinde o dışarıda tırpanın motorunu tamir ediyordu. Damaris'e selam bile vermeden, "Bir köpek daha mı?" dedi. "Onun sorumluluğunu da bana yüklemeyi aklından geçirme sakın!"

Damaris, "Senden böyle bir şey isteyen oldu mu?" diye cevap verdi ve kulübeye doğru yürüyüp gitti.

Şırınga işe yaramadı. Damaris çok güçlü kolları olmasına rağmen pek becerikli biri değildi, kendisi gibi elleri de kaba sabaydı. Tekrar tekrar denemesine rağmen olmadı, şırınganın pistonunu sonuna kadar ittiğinde süt köpeğin burnundan fişkırıyor, her tarafa yayılıyordu. Hayvan henüz yalamayı beceremeyecek kadar küçük olduğu için de sütü tasa koyup veremiyordu. Köyde bulabildiği biberon emzikleri çok büyüktü. Don Jaime sütü damlalıklarla vermesini tavsiye etti. Damaris onu da denedi ama damla damla sütle yavrunun karnını doyurmak mümkün değildi. O zaman aklına bir parça ekmeği sütle ıslatıp yavru köpeğin önüne koymak geldi. Bu işe yaradı: Yavru köpek ekmeği emerek karnını doyurmayı başardı.

Ev olarak kullandıkları kulübe deniz kenarında değil,

kayalıkların üstünde, büyük ve gösterişli evlerin bulunduğu arazideydi. Geniş bahçelerinde havuzları ve parke taşı döşenmiş yolları olan bu evleri şehirde yaşayan beyazlar, arada gelip kafalarını dinlemek amacıyla yaptırmışlardı. Buradan köye, uzun ve dik merdivenlerden inilerek gidilirdi. Çok yağmur yağan bir yer olduğu için de, insanlar kayıp düşmesin diye merdivenlerdeki çamuru sık sık fırçalayıp temizlemek lazımdı. Merdivenlerden indikten sonra, karanın içlerine kadar upuzun sokulan körfezi geçmek gerekirdi. Gelgit sırasında deniz yükseldiğinde burası suyla dolar, geniş bir ırmağa benzerdi.

O günlerde sabahları deniz yükselmiş oluyordu. Damaris köpeğe ekmek almak için sabah erkenden kalkıyor, kayık için kullandıkları koca küreği omuzlayıp evden çıkıyor, omzunda kürekle merdivenleri iniyor, kayığı çıkarıp suya indiriyor, kürek çekiyor, karşı tarafa varınca kayığı bir ağaca bağlıyor, oradaki balıkçıdan ya da karısından ve çocuklarından kayığa göz kulak olmalarını rica ediyor, onların şikâyetlerini dinliyor, Don Jaime'nin dükkânına varıncaya kadar köyün yarısını yürüyerek geçiyordu. Dönüşte de buna benzer şeyler... Aynı şeyleri her gün, hatta bazen yağmurun altında, yapmak zorunda kalıyordu.

Gün boyu üşümesin diye yavru köpeği, sutyeninin içinde, iri ve sıcak memelerinin arasında taşıyordu. Gece-leri de bir şişe sıcak suyla ve onun kokusunu alsın, yerini yadırgamasın diye o gün giydiği bluzla birlikte Don Jaime'nin hediye ettiği karton kutunun içine bırakıyordu.

Ev olarak kullandıkları ahşap kulübe çok kötü durumdaydı. Fırtınalı havalarda rüzgârla sallanıyor, gök gürlediğinde zangır zangır titriyor, çatıdan ve tahta duvarlardan içeri su sızıyor, içerisi buz gibi ve çok nemli oluyordu. Öyle zamanlarda minik yavru çığlık atar gibi ulumaya başlıyordu. Damaris ile Rogelio uzun zamandır ayrı

odalarda yatıyorlardı. Fırtınalı havalarda köpek ulumaya başlar başlamaz Damaris, Rogelio'nun bir şey söylemesine ya da yapmasına fırsat vermeden yerinden fırlıyor, yavruyu kutusundan alıyor, karanlığın içinde onu bağrına basıyor, sesi kesilene kadar okşuyor, seviyordu. Bu süre boyunca kendisi de çakan şimşeklerin parıltısından, gök gürültülerinin çatırtısından, fırtınanın öfkesinden korkarak küçülüyor, küçülüyor, denizdeki kum tanesinden daha küçük, daha önemsiz hissediyordu kendisini.

Gündüzleri de okşayıp seviyordu köpeğini. Yapması gereken işleri sabahtan yapıyor, öğleden sonraları köpeği kucağında, plastik sandalyeye oturuyor, televizyonda dizi izliyordu. Rogelio, evde olduğu zamanlar, Damaris'in köpeği okşadığını görüyor ama hiçbir şey demiyor, hiçbir şey yapmıyordu.

Luzmila Damaris'i görmeye geldiğinde bu duruma yorum yaptı: Damaris yavru köpeği kesinlikle sutyeninin içine koymamalıymış, o karton kutunun içinde bırakmalıymış.

Luzmila, hayvanlara Rogelio gibi zarar vermez, ama onlara değer de vermezdi. Her şeye olumsuz yaklaşan bir kişiliği vardı. Tanıdığı herkesi eleştirir dururdu.

Yavru köpek sürekli uyuyordu. Uyandığı zaman Damaris yiyeceğini önüne koyuyor, sonra da ihtiyacını gidersin diye bahçeye çıkarıp toprağa bırakıyordu. Luzmila orada olduğu süre boyunca köpek iki kere uyandı; ikisinde de Damaris ona yiyecek verdi, ihtiyacını gider sin diye bahçeye bıraktı. Ne var ki bütün gece ve sabah sürekli yağmur yağdığı için yerler çamurdu. Keşke Luzmila bu yavru köpeği hiç görmese, varlığını hiç bilmeseydi. Ama o burada diye köpeğin aç kalmasına da, etrafı kirletmesine de göz yumamazdı. Gökle deniz aynı gri rengin içinde birbirine karışmış gibiydi. Hava o kadar nemliydi ki balıklar hiç zorlanmadan suyun dışında yaşayabiliirdi. Damaris köpeği bahçeden içeri aldığı anda ayaklarını bir havluyla kurulamak, biraz okşayıp rahatlatmak istediye de kendini tuttu: Luzmila gözlerini dikmiş, kötü kötü bakıyordu.

“Böyle sürekli ellersen öldürürsün hayvanı,” dedi.

Bu söz canını sıktı Damaris’in, yine de hiç cevap vermedi. Tartışmaya değmezdi. Az sonra Luzmila iğrenir gibi bir suratla köpeğin adını sorunca Damaris, “Chirli” diye cevap vermek zorunda kaldı. Damaris ile Luzmila kuzendiler. Doğdukları andan itibaren birlikte büyüdükleri için birbirleri hakkında çok şey bilirlerdi.

“Chirli mi? Şu güzellik kraliçesinin adı gibi yani...” diyerek güldü Luzmila, “Kızın olursa ona bu adı vermeyi düşünüyordun, değil mi?”

Damaris’in çocuğu olmamıştı. Rogelio’yla birlikte yaşamaya başladığında on sekiz yaşındaydı. Evlilikleri iki yılı doldurunca insanlar sormaya başlamışlardı: “Ne zaman bebek yapacaksınız?” ya da “Bebek yapmak için ne bekliyorsunuz?” diyorlardı. Oysa kendisi de Rogelio da hamilelikten korunmak için hiçbir şey yapmıyorlardı. Sonunda Damaris hamile kalabilmek için dağlardan adları Meryem ve Kutsal Ruh olan iki tür ot toplamaya, ikisini birlikte kaynatıp suyunu içmeye başladı. Bu otların hamile kalmayı kolaylaştırdığını duymuştu.

O sıralarda köyün içinde, kiralık bir odada yaşıyorlardı. Damaris otları kayalıklardaki evlerin arazilerinden topluyordu, hamile kalma konusunun başkasını ilgilendirmeyeceğini, kendi sorunu olduğunu düşündüğünden kimseye bir şey açıklamak istemiyor, öte yandan otları o arazilerin sahiplerinden izin almadan topladığı için kendini biraz suçlu hissediyordu. Otları Rogelio balığa ya da ava çıktığı zaman gizlice kaynatıyor ve sularını içiyordu.

Derken Rogelio bir şeylerden kuşkulandı; av hayvanlarını takip ettiği gibi gizlice takip etti Damaris’i. Onu ot toplarken görünce büyü yapmakla uğraştığını sandı. Öfkeyle karşısına çıktı.

“Ne halt yiyorsun sen?!” dedi. “Neye yarıyor bu otlar?!”

Yağmur çiseliyordu. Dağ başında bir yerdeydiler. Elektrik kablolarını geçirmek için ağaçlar kesildiğinden etraf çok çirkin görünüyordu. Hâlâ toprakta duran çürümüş ağaç gövdeleri, bakımsız bir mezarlıktaki mezar taşlarını andırıyordu. Rogelio'nun ayaklarında lastik çizmeler vardı; Damaris'in çıplak ayakları ise çamur içindeydi. Damaris boynunu bükerek başını önüne eğdi, kocasına gerçeği anlattı. Rogelio kısa bir sessizlikten sonra konuştu.

"Bu sadece senin meselen değil," dedi, "ben senin kocanım."

O andan itibaren ot toplamaya birlikte çıktılar; birlikte kaynattılar ve suyunu birlikte içtiler. Geceleri, doğacak çocuklarına ne ad koyacaklarını tartıştılar. Hiçbir ad üzerinde fikir birliğine varamadılar. Sonunda, erkeklere ad koyma hakkının Rogelio'da; kızlara ad koyma hakkının ise da Damaris'te olmasına karar verdiler. Dört çocukları olsun istiyorlardı. İkisi oğlan, ikisi kız olursa ne iyi olurdu. İki yıl da böyle geçti. Sonunda Damaris'in hamile kalamadığını açıklamak zorunda kaldılar. İnsanlar artık bu konudan söz etmemek için özen gösterirken Damaris'in yengesi Gilma, azizlere gitmesini öğütledi ona.

Azizler denmesine rağmen bir kadındı bu işi yapan. Annesi Chocó'lu bir zenci, babası Aşağı San Juan'daki yerli kabilesinden bir adam olan bu kadın bitkiler hakkında çok şey bilirdi. Formülünü sadece kendi bildiği şuruplar hazırlayarak, dualar ederek, masajlar yaparak, gizemli usullerle ayinler düzenleyerek hastalıkları tedavi ederdi. Damaris'e bunların hepsinden biraz uyguladı. Sonuç alamayınca, sorunun belki de kocasında olduğunu, onu da getirmesini söyledi. Böyle bir durumda kalmaktan rahatsız olduğu belli olsa da Rogelio kendinden istenenleri eksiksiz yaptı: Bütün ayinlere katıldı, etmesi gereken tüm duaları etti, o kadının hazırladığı tüm şu-

rupları içti, bedenini çeşitli sıvılarla ovmasına izin verdi. Uzun bir süre bunlara katlanmasına rağmen Damaris bir türlü hamile kalamadı. Sonunda dayanamadı Rogelio; artık o kadının yanına gitmeyeceğini söyledi. Damaris bunu kendine karşı yapılmış bir davranış olarak algıladı ve kocasına küstü.

Birlikte yaşamaya, aynı yatakta yatmaya devam ettiler ama üç ay boyunca birbirlerine tek sözcük bile söylemediler. Üç ay sonra bir gece Rogelio eve yarı sarhoş geldi. Karısına, kendisinin de çocuk istediğini, ancak bunu o kadının baskısını üzerinde hissetmeden, o lanet şurupları içmek, o duaları etmek, o ayinlere katılmak, o masajları yaptırmak zorunda kalmadan yapmak istediğini söyledi; eğer Damaris isterse o hazırды. O sıralarda yaşadıkları yer, büyük bir evin arka odasıydı. Bu ev bir zamanlar köyün en iyi binası iken şimdi, tahtalarını kemiren kurtlarla, zamanın biriktirdiği kir pasla yaşanması zor bir yer olmuştu. O kadar küçük bir odaydı ki bir yatak, iki gözlü bir gaz ocağı, bir de eski bir televizyon ancak sığıyordu. Ama güzel bir tarafı vardı: Penceresi denize bakıyordu.

Damaris bir süre, denizden gelen esintinin getirdiği paslı demir kokusunu yüzünde hissederek açık pencerenin önünde durdu. Rogelio soyunup yatağa girdikten sonra o da pencereyi kapatıp yanına uzandı, kocasını okşamaya başladı. O gece çocuk falan düşünmeden seviştiler. Bir daha da o konudan söz etmediler. Yine de Damaris, tanıdığı birinin hamile olduğunu, köyde bir çocuk doğduğunu duyduğunda, geceleri Rogelio uyuduktan sonra gözlerini kapatıp yumruklarını sıkarak sessizce ağladı.

Damaris otuz yaşını doldurduğunda maddi olarak iyi durumdaydılar. Aynı evin daha büyük bir odasına geçtiler. Damaris kayalıkların üstündeki büyük evlerden birinde –Senyora Rosa’nın evinde– çalışıyordu. Yani dü-

zenli bir maaşı vardı. Rogelio da rüzgâr ve gelgitin durumuna göre balık avlamak için büyük teknelerle denize açılıyordu. Birkaç gün açık denizde kalıyor, tonlarca balıkla dönüyorlardı. Bir keresinde bir arkadaşıyla birlikte üç orfoz, bir yığın testere balığı, bir buçuk ton kadar kırlangıç balığı yakaladılar. O işten her birine çok iyi para kaldı. Rogelio o parayla kendisine yeni bir ağ takımı ile dört hoparlörlü bir müzik seti almak istiyordu, Damaris ise çocuk sahibi olma isteğinden vazgeçmediğini, kaç mal olursa olsun, tedavi olmayı yeniden denemek istediğini kocasına nasıl söyleyeceğini düşünüyor-du bir süredir.

Gilma Yenge komşu köyde ünü çok yayılmış olan yerli bir şamandan söz etmiş, Damaris'ten daha büyük, otuz sekiz yaşında bir kadının, o şamanın tedavisi sayesinde hamile kaldığını, şimdi güzel bir bebeği olduğunu anlatmıştı. Muayene ve tedavi ücreti oldukça pahalıydı ama biriktirdikleri parayla başlayabilirlerdi. Gerisini de sonra düşünürlerdi. Bir akşam Rogelio ertesi gün müzik seti almak için Buenaventura'ya gideceğini söyleyince Damaris ağlamaya başladı.

"Müzik seti istemiyorum ben!" dedi. "Çocuk istiyorum!"

Ağlayarak, otuz sekiz yaşında anne olan kadının hikâyesini, kendisinin kaç kereler sessiz sessiz ağladığını, bebeğini kucağına almak için ne dualar ettiğini ve her ay âdet kanamasının başladığını görünce neler hissettiğini anlattı. Bunları anlatırken yatakta yatıyorlardı. Rogelio tek sözcük bile söylemeden dinledi karısını, sonra sımsı-ki sarıldı ona. O gece öyle uyudular.

O yerli şaman Damaris'i defalarca gördü. Onu tedavi etmek için içecekler hazırladı, özel hazırlanmış sularla banyo yaptırdı, tüsüler yaktı, ayinler düzenleyip onu kutsadı, masajlar yaptı, şarkılar söyledi, dualar etti. Ar-

dından aynı şeyleri Rogelio için de yaptı. Rogelio bu kez suratını hiç ekşitmedi, itiraz etmeden her isteneni yaptı. Ancak bütün bunlar sadece başlangıçtı. Asıl tedavi, Damaris'i ameliyat etmekle olacaktı; bu ameliyatta Damaris'in hiçbir yeri kesilmeyecek, vücudunda hiç yara açılmayacaktı. Onun yumurtasıyla Rogelio'nun sperminin buluşabilmesi için yolları temizlemek, karnı bebeğin gelişine hazırlamak gerekiyordu. Çok pahalı bir işlemdi bu. Ödeyebilmek için bir yıl boyunca para biriktirdiler.

Ameliyat bir gece, şamanın komşu köye de çok uzak olan muayenehanesinde gerçekleşti. Muayenehane denen yer, yabani otların ve değdiği yeri bıçak gibi kesen eğreltiotlarının karmakarışık büyüdüğü, sivrisineklerle dolu ıssız bir arazide, yüksek kazıklar üzerine oturtulmuş, damı sazlarla kaplı bir kulübeden ibaretti. Rogelio ile Damaris muayenehanenin dışında vedalaştılar. Çünkü operasyon sırasında içeride hastanın yanında şamandan başka hiç kimse bulunamazdı.

İçeride yalnız kalınca şaman Damaris'e simsiyah ve acı bir şey içirdi; yerdeki şişme yatağa uzanmasını söyledi. Damaris'in üzerinde dizlerine kadar inen bir taytla kısa kollu bir bluz vardı. Daha yatağa uzanırken bir sivrisinek sürüsünün bulut gibi üzerine çöktüğünü, kulaklarına ve kafa derisine varıncaya kadar tüm vücudunu sokmaya başladığını gördü. Giysilerin üzerinden bile sokuyorlardı. Birden sivrisinekler yok oldu; uzaklardan bir yerden bir baykuş sesi duyuldu. Baykuşun sesi giderek yaklaştı, yaklaştı... Sonunda o sestten başka bir şey duyulmamaya başladı. Damaris o sırada uyuyakaldı.

Başka bir şey hissetmedi; ertesi sabah uyandığında giysileri aynen önceki günkü gibi üzerindeydi. Her zaman sırtında hissettiği hafif ağrıdan başka ağrısı yoktu. Vücudunda da hiçbir değişiklik olmamıştı. Dışarıda bekleyen Rogelio onu alıp eve götürdü.

Damaris'in âdet günü bir gün bile sekmedi. O zaman şaman artık onlar için yapabileceği bir şey kalmadığını söyledi. Bu söz üzerine Rogelio da Damaris de üzerlerinden bir ağırlık kalkmış gibi rahat bir nefes aldılar. Bir zorunluluk haline gelmiş cinsel ilişkiye kendiliğinden ara verdiler. Başlangıçta ikisinin de dinlenmeye ihtiyaçları olduğu için böyle olmuştu. Damaris bir yandan bu mecburiyetten kurtulmuş olmaktan dolayı rahatlatırken bir yandan da kendini yenik düşmüş hissediyordu; kaddınlığın yüz karası, doğanın bir ucubesi, işe yaramazın tekiydi.

O sıralarda kayalıkların üzerindeki evde yaşıyorlardı artık. Buradaki kulübenin küçük bir salonu, iki küçük odası, duşsuz bir tuvaleti, tüp gazla çalışan ocaklarını koyabilecekleri bir mutfak tezgâhı vardı, tezgâhın eviyesi yoktu ama zaten yemeklerini çardakta pişirmeye karar vermişlerdi. Çardak hem genişti, hem de eviyesi olan büyük bir tezgâhı ve tüp gaza ödeyecekleri paradan tasarruf etmelerini sağlayacak bir odun ocağı vardı. Ev olarak kullandıkları kulübe epey küçük olduğundan Damaris'in orayı temizlemesi iki saat bile sürmüyordu. Ancak o sıralarda kafasına taktığı bir işi bitirmek için bir haftadan fazla çalışması gerekti: Duvarları oluşturan tahtaları hem içeriden hem dışarıdan, döşemelerdeki tahtaları hem üstten, hem alttan ıslak bezlerle ova ova temizledi. Aralarına dolan kirleri bir diş fırçasıyla çıkardı. Tahtalardaki deliklerin içinde birikip kalan kirleri bir çivi yardımıyla çıkarıp temizledi. Tavanı süngerle ova ova sildi. Tavana ulaşabilmek için plastik bir sandalyeye, tezgâhın üstüne, hatta tuvaletteki sifonun üzerine çıktı; ne var ki seramikten yapılmış sifon onun ağırlığına dayanamadı, kırıldı. Sifonu yeniden yaptırmak için bir süre para biriktirmek zorunda kaldılar.

İki ay sonra bir gece Rogelio Damaris'e tekrar yak-

laşmayı denedi ama o reddetti. Ertesi gece gene öyle... Bir sonraki gece gene öyle... Rogelio bir hafta boyunca her gece Damaris'e yaklaşmayı denedikten sonra vazgeçti. Damaris kocasının uzak durmasından memnundu. Artık hamile kalmakla ilgili en küçük bir hayal bile kurmuyor, âdetinin gelmediğini görebilmeyi umutla beklemiyordu. Öte yandan Rogelio öfkeli ve kırgındı. Sifonu kırmış olmasını başına kakmakla başladı öfkesini çıkarmaya. Damaris ne zaman bir sakarlık yapsa, bir tabak, bir bardak, bir kavanoz kırsa, başına kaktı. "Sersem!" diyordu. "Seraamik ağaçta yetişiyor mu sandın sen?" ya da "Bir daha bir şey kırarsan sana ödetirim, duydun mu?" Bir gece Rogelio horlamaya başlayınca Damaris uyuyamadı. Kalktı, öteki odaya gitti. Bir daha da kocasının yanına dönmedi.

Artık kırk yaşına basmıştı. Dayısı Eliëcer'in bir keresinde dediği gibi; kadınların kuruduğu yaşa gelmişti. Bir süre önce, yavru köpeği aldığı gün, Luzmila hazırladığı düzgünü Damaris'in yüzüne sürerken, cildinin güzelliğine hayran kalmıştı. Ne bir kırışık vardı yüzünde, ne de küçük bir leke...

"Bir de bana bak," dedi, açıklamaya çalışır gibi... "Tabii ya, çocuk falan doğurmadın ki sen..."

Aslında o gün Luzmila'nın iyi günüydü ve sadece kuzenini övmek için söylemişti bunu. Ama Damaris kemiklerine kadar hissetti doğuramamış olmanın acısını. Herkes gibi kendi de farkındaydı: Onun için artık hiçbir umut yoktu. Bunu biliyordu elbette, yine de kabul etmekte zorlanıyordu.

Şimdi ise iki kızı ve iki torunu olan otuz yedi yaşındaki kuzeninin söyledikleri onda, televizyon dizilerindeki gibi acısını belli eden bir yüz ifadesiyle hıçkırığa hıçkırığa ağlayarak, "Evet, hiçbir zaman sahip olmadığım kızıma vermeyi düşündüğüm adı koydum ona... Adı, Chirli..."

deme arzusu uyandırıyor. Ama bunların hiçbirini yapmadı. Yavru köpeği tekrar karton kutunun içine bıraktı ve kuzenine o hafta babasıyla konuşup konuşmadığını sordu. Güneyde yaşayan Eliêcer Dayı'nın sağlığının son zamanlarda pek iyi olmadığını duymuştu.

Damaris köye indiğinde öteki yavru köpeklerin ne durumda olduklarını sormak için ara sıra Donya Elodia'ya uğruyordu. Yavrulardan sadece biri kalmıştı Donya Elodia'nın yanında. Onu da restoranda karton kutunun içinde tutuyor, şıngayla beslemeye devam ediyordu. Diğerlerini dağıtabilmişti ama her gün köpekçiklerden birinin öldüğü haberi geliyordu. Biri, onu alan kişinin asıl köpeği tarafından parçalanmış, yedisinin neden öldükleri anlaşılmamıştı. Damaris onları alanların bu minicik köpeklerle nasıl bakmaları gerektiğini bilemedikleri için öldüklerine inanmak istiyordu ama Luzmila'nın dediği de aklından çıkmıyordu bir türlü: "Böyle sürekli elersen öldürürsün hayvanı." Belki kendisi de her şeyi yanlış yapıyordu; eğer öyleyse bir sabah uyandığında köpeğinin diğerleri gibi ölmüş olduğunu görebilirdi.

Bir ayın sonunda on bir yavrudan sadece üçü sağ kalmıştı: Damaris'in aldığı, Donya Elodia'da kalan, bir de komşu köyde el yapımı hediyelik eşyalar satarak geçimini sağlayan Ximena adında, altmış yaşlarında bir kadının aldığı... Damaris o kadının almış olduğu yavrunun ölmemiş olmasına hayret etti. Kadını yakından tanımazdı ama berbat bir yaşama şekli olduğunu biliyordu. Bir keresinde onu Balina Festivali'nde, ayakta duramayacak kadar sar-

hoş bir halde görmüştü. Bir başka sefer de, komşu köyün plajına inen merdivenlerde, kustumuklar içinde sızıp kalmış olarak.

“Bizimkiler kendini kurtaracak kadar büyüdüler,” dedi Donya Elodia. “Bundan sonra biri ölecek olursa başka bir sebepten ölür.”

Bu söz üzerine Damaris ilk kez rahat bir nefes aldı, Luzmila'nın söylediklerinin boşa çıkmış olmasına da sevindi. Ancak bunu ona söylemeyecekti. Kuzeni onun söyleyeceği her şeye kızmaya hazırdı. Yavrunun gözleri epey zaman önce açıldığına ve ayaklarının üstünde durup yiyeceğini bulmak için birkaç adım atabilecek duruma geldiğine göre tehlike kalmamış demektir; şimdi kuzenine bununla ilgili bir şey söylemek, arı kovanına çomak sokmak demek olurdu.

Damaris yavruyu sutyeninine içine koymaya devam etmesine rağmen artık daha uzun süreler yerde bırakabiliyordu. Epey büyümüş, ağırlaşmıştı yavru. Yalamayı, yiyeceğini tastan yemeyi, Damaris'in onun için hazırladığı balık çorbalarıyla beslenmeyi öğrenmişti. Son günlerde öteki köpekler gibi o da yemek artıkları yiyebiliyordu artık. Ayrıca ihtiyaçlarını dışarıda gidermeyi de öğretiyordu ona; evin içinde ve sabahları yemek hazırlarken, temiz çamaşırları katlarken yanında kalmasına izin verdiği çardakta böyle bir şey yapmasına ise asla göz yumuyordu.

Rogelio şimdiye kadar bu yavru köpeğe hiç karışmamış, onunla ilgili hiçbir şey söylememişti. Yavru artık uzun süre uyanık kalabiliyor, Damaris nereye gitse peşinden gidiyor, oynamak için ayaklarına atılıyor, hoplayıp zıplıyordu. Bir gün öteki köpeklere dişlerini gösterek hırlamaya başladı. Damaris, Rogelio görüp de yavru köpeğe bir şey yapmasın diye hemen atıldı. Bu yavruya bir şey yapacak, elini kaldıracak olursa, gebertirdi koca-

sını. Rogelio'nun o gün söylediği tek şey, yavrunun yeterince büyüdüğu, artık evin içinde değil, dışarıda olması gerektiği, Damaris'in peşinde dolaşmaya devam ederse büyük eve zarar verebileceği oldu.

Yetmişli yıllara kadar kayalıkların üzerindeki arazilerin sahibi Eliécer Dayı idi. O yıllarda arazilerini dörde bölmüş ve satışa çıkarmıştı. Damaris Eliécer Dayı'nın yanında büyümüştü. Buralarda askerlik yapan bir adam annesini hamile bırakmış, sonra da çekip gitmişti. Annesi ona bakabilmek için varlıklı bir ailenin yanında çalışmak üzere Buenaventura'ya giderken onu Eliécer Dayı'nın yanında bırakmıştı. Elinden geldiği kadar para gönderir, Noel'de, Paskalya'da ve diğer tatillerde onu görmeye gelirdi. Damaris, sonradan Senyora Rosa'nın satın aldığı arazide, Eliécer Dayı ile Gilma Yenge'nin kulübeleğinde büyümüştü. Senyora Rosa, Eliécer Dayı'nın sattığı arazilerin ilkini alan kişiydi. Daha sonra diğer parsellerden birini Ermeni bir mühendis, birini de Reyes ailesi almıştı.

Reyes'ler üç kişilik bir aileydi: Senyor Luis Alfredo aslen Cali'li idi ama Bogotá'da yaşıyordu; karısı Luisa, Bogotá'lıydı; bir de oğulları Nicolasito vardı. Satın aldıkları arazide, o zamanlar bilinen en değerli ve en modern inşaat malzemesi olan alüminyumla kaplı kocaman bir ev inşa ettirdiler; bahçesine de bir havuz; içinde mutfak tezgâhı, bulaşıkların yıkanabileceği bir eviyesi ve *sancocho* yahnisi pişirmekte, et kızartmakta ya da verecekleri da-

vetlerde yemek hazırlamakta kullanabilecekleri büyük bir odun ocağı bulunan geniş bir çardak yaptırdılar. Bir de evde çalışacak ailenin kalabileceği ahşap bir kulübe... Eliécer Dayı ile ailesi arazinin henüz satılmamış olan kısmına geçerek Reyes ailesiyle komşu oldular. Nicolasi-to ile Damaris birlikte oynarlardı. Reyes ailesi her tatilde buraya geldiği için de çocukların arkadaşlıkları ilerledi. İkisi de aynı yılın aynı gününde, doğum günü kutlamak için berbat bir günde doğmuşlardı: Ocak ayının 1'inde.

Aralık ayıydı. O zamanlar köyde elektrik yoktu he-nüz; Shirley Sáenz, Kolombiya'nın yeni güzellik kraliçe-si seçilmişti; Damaris ile Luzmila, Senyora Elvira'nın Bogotá'dan getirdiği *Cromos* adındaki magazin dergile-rinde bu güzel kızın fotoğraflarına hayranlıkla bakarlar-dı. Küçük Nicolasito kayalıkları keşfetmek için keşif ge-zileri düzenler, Damaris'e de ona rehberlik yapmak dü-şerdi. Gündüz olmasına rağmen ellerinde el fenerleriyle çıkarlardı yola. İkisi de yakında sekiz yaşını dolduracaktı. Çoğu zaman Luzmila da onlara katılırdı ama o gün, onun istediği tarafa gitmediler diye kızmış, yılan çıkarsa kendisini korumak için elinde taşıdığı sopayı fırlatıp ata-rak eve dönmüştü.

Damaris'le Nicolasito hedeflerine vardıklarında kim-se yoktu yanlarında. Aşağılarda, kayalıkların denizle ku-caklaştığı yerde, irili ufaklı kayalarla dolu bir burundu burası. Bir süre, bir ağacın gövdesinden aşağı, minik yap-rak parçalarını taşıyarak inen karınca dizisini seyrederek vakit geçirdiler. Sırtlarında ve kafalarında sivri çıkıntılar olan, kırmızı renkli, kocaman karıncalardı bunlar. "Zırh takmış gibi görünüyorlar," dedi Nicolasito. Ardından, dalgaların sıçrattıkları su damlalarıyla ıslanmak istediğini söyleyerek denizin içine doğru uzanan bir kayaya tır-manmaya kalktı. Damaris ona engel olmaya çalıştı, git-memesini, kayaların çok kaygan olduğunu, üzerlerine

tırmanmanın tehlikeli olduğunu söyledi. Ama Nicolasito kulak asmadı. O kayalardan birine tırmanıp üzerinde ayakta durmaya başladı. Derken, birdenbire gelen sert bir dalga kayalara çarptı, Nicolasito'yu alıp gitti.

O anki görüntü Damaris'in zihnine hiç silinmeyecek şekilde kazındı: Denizin karşısında dimdik ayakta duran, uzun boylu, beyaz bir çocuk, ardından dalgaların beyaz köpükleri ve sonra geriye kalan hiçlik; uzaktan çok sakın görünen yemyeşil bir denizin üzerinde bomboş kayalar... Damaris orada, kırmızı karıncaların yanında, çaresiz...

Damaris her zamankinden daha karanlık ve sık görünen ormandan tek başına geçerek dönmek zorunda kaldı. Yukarda ağaçların tepeleri birbirlerine yaslanıyor, aşağıda kökleri iç içe geçiyordu. Ayakları çamura dalyor, yerleri kaplayan ölü yaprakların içine gömülüyordu. Nefes alıp veren kendisi değil, ormandı. Karıncalarla ve bitkilerle dolu yeşil bir denizde boğulan Nicolasito değil, Damaris'in kendisiydi. Birine bir şey açıklamak zorunda kalmaktansa kaçmak, kaybolmak daha iyiydi; ormanın kendisini yutmasını arzuladı. Koşmaya başladı, ayağı takılıp düştü, kalkıp yeniden koşmaya başladı.

Reyes'lerin evine vardığı zaman evin çalışanlarıyla sohbet eden Gilma Yengesi çıktı karşısına. Damaris'in anlattıklarını dinledi; kızmadı, bağırmadı, kötü bir şey söylemedi, hemen yapılması gereken şeyleri organize etmeye girişti. Evin çalışanlarına Nicolasito'yu aramak için tekneyle denize açılmalarını söyledi; olanları Senyora Elvira'ya haber vermek işini de kendisi üstlendi. Senyor Luis Alfredo balık tutmak için denize açılmış olduğundan Senyora Elvira evde yalnızdı. Gilma Yenge içeri girince Damaris verandada tek başına onun çıkmasını bekledi. Rüzgâr yoktu. Yaprak kımıldamıyordu ve duyulan tek ses denizin sesiydi. Damaris'e zaman uzuyormuş,

yetişkin biri olana kadar bu verandada böyle dikilip kalacakmış gibi geliyordu.

Gilma Yenge yanında Senyora Elvira'yla dışarı çıktı sonunda. Nicolasito'nun annesi aklını kaçırmış gibiydi. Ağlıyor, haykırıyor, yere diz çöküp dövünüyor, tekrar ayağa kalkıyor, verandada dönüp duruyordu. Damaris'e sorular soruyor, sorduğu soruyu unutup bir süre sonra farklı bir biçimde tekrar soruyordu. Damaris, hanımefendinin ona neler sorduğunu hatırlayamayacaktı daha sonra. Ama yüzünü, o mavi gözlerindeki ifadeyi, derisini yırtacakmış gibi fırlayan damarlarını, gözlerinin akının kırmızıya boyanmasını asla unutamayacaktı.

O gün karanlık çökünceye kadar aradılar Nicolasi-to'yu. Ertesi gün, daha ertesi gün, sonraki gün, günlerce bıkıp usanmadan, yorulup dinlenmeden aramaya devam ettiler. Eliécer Dayı da aramalara yardım ediyor, akşam olurken kötü haberle eve döndüğünde, kapının önünde duran kütüğe oturup bekliyordu. Bunun ne anlama geldiğini biliyordu Damaris: Onun yaklaşması için bir işaretti. Damaris de dayısını daha fazla kızdırmamak için hiç bekletmeden yaklaşıyordu. O zaman Eliécer Dayı eline sert ve lastik gibi esnek bir *guava* dalı alıyor, onu kırbaçlamaya başlıyordu. Gilma Yengesi kaç kere, dayısı onu kırbaçlarken gevşek durmasını, kasları gergin olmazsa canının daha az acıyacağını söylemişti. Deniyordu ama yapamıyordu Damaris; daha ilk darbe inerken tüm kasları kendiliğinden kasılıyordu. Her darbe bir öncekinden daha çok yakıyordu canını. Vücudu İsa'nın sırtı gibi kırbaç izleriyle doluydu. Nicolasito'nun kaybolduğu gün bir kere vurmuştu dayısı, ertesi gün iki, sonraki gün üç, sonra dört; böylece Nicolasito'nun bulunamadığı günler boyunca birer birer artarak gitmişti yediği kırbaç darbeleri.

Eliécer Dayı otuz dört kırbaç vuracağı gün bıraktı

onu kırbaçlamayı. Nicolasito'nun cesedi otuz dördüncü gün bulundu. Denizin aldığı bir insanın bedenini geri vermesi ilk kez bu kadar uzun sürmüştü. Güneş ve suyun etkisiyle derisi yüzülmüş, vücudunun bazı kısımları balıklar tarafından yenmiş, kemikleri görünüyordu. Cesedin kokmaya başladığı söyleniyordu.

Gilma Yenge, Luzmila ve Damaris, onu görmek için kayalıklara gittiler. Nicolasito'nun bedeni şimdi daha ufak tefek görünüyordu. Kumların üzerine uzanmış küçücük bir çocuk bedeni... Senyora Elvira oğlunu yerden kaldırmak ister gibi kucaklıyor, hâlâ o güzel çocukmuş gibi öpüyordu onu. Kadın bu haliyle her zamankinden daha güzel, daha zayıf, daha sarışın görünüyordu. Gilma Yenge'nin kendisine sarılmak için ellerini omzuna koyduğunu hissedince daha fazla dayanamadı Damaris, hıçkırı hıçkırı ağlamaya başladı; bu felaket olduğundan beri ilk kez ağlıyordu.

Reyes ailesi kayalıkların üzerindeki evlerine bir daha gelmedi ama burayı satılığa da çıkarmadı. Eliécer Dayı arazisinin kalan son kısmını da Tuluá'lı kız kardeşlere sattı ve köyün içinde iki katlı bir ev yaptırdı, ailesiyle birlikte orada yaşamaya başladı. Damaris'in annesi de Buenaventura'da iş bulamayınca gelip onlara katıldı. O ara ailede bir bolluk dönemi yaşandı. Eliécer Dayı ilk arazi satışlarından eline geçen paranın bir kısmıyla ülkenin güneyinde bir arazi almıştı. İlk karısından olan çocukları gidip orada yaşamaya başladılar. Ayrıca balık avlamak isteyenlere kiralamak üzere iki tekne aldı. Bu sayede birden varlıklı bir adam oluverdi, hafta sonları tüm sokağı kapatarak büyük partiler veriyordu artık. Böyle böyle elindeki para eridi.

Borçlarını ödeyemeyince almış olduğu teknelerden birini satmak zorunda kaldı. O andan itibaren talihi ters döndü. Bir sene sonra dalgalı bir günde ikinci teknesi battı. Birkaç ay sonra, aralık ayındaki kutlamalar sırasında bir serseri kurşun Damaris'in annesinin göğsüne isabet etti. Köydeki sağlık ocağında hiçbir şey yapılamayınca bir bota koyup acil olarak Buenaventura'ya götürdüler, ama ne yazık ki hastaneye vardıklarında yaralı çoktan ölmüştü. On beşinci yaşını kutlamak üzere olan Dama-

ris doğum günü partisini iptal etti. Bu partinin hazırlıklarını annesiyle birlikte yapıyorlardı; şimdi o olmadığına göre istediği tek şey, kuzeni Luzmila ile paylaştığı odaya kapanıp ağlamaktı. Kuzeni de yattığı yatağın kenarına oturdu, saçlarını ince ince örerek, köyde dolaşan dedikodulardan söz ederek onu oyalamaya çalıştı ve sonunda gülümsetmeyi başardı.

Köylüler, bu kadar aksiliğin peş peşe gelmesinin normal olmadığını, onları kıskanan birinin kötü bir büyü yapmış olabileceğini söylüyordu. Gilma Yenge ile ailesi bunu ciddiye alarak şamanı çağırdılar eve. Şaman evi ve evde yaşayan herkesi tütsüleyip pakladı ama tersyüz olmuş şansları geri gelmedi.

Korkunç bir dalga evlerini yıktı, paraları olmadığı için yeniden yaptıramadılar, aile bireylerinin her biri bir tarafa dağıldı. Rogelio o sıralarda geldi; çalıştığı tekne de bir arıza çıkınca tekneyi bu köyün önüne çekmişlerdi. Buenaventura'dan çağırdıkları tamirciler gelip de arızayı onarana kadar orada kaldılar; bu süre boyunca Rogelio da bira içip gelip geçen kızlara bakıyordu. Bir pazar günü kumsalda Damaris'le tanıştı, tam o sırada teknenin tamiri bitmiş, denize açılmaya hazırlanıyordu. Rogelio teknedeki işini o gün bıraktı, köyde bir oda tuttu, Damaris'le birlikte yaşamaya başladılar. Eliécer Dayı ile Gilma Yenge ayrıldılar. Dayı, büyük oğullarının yanında yaşamak üzere güneye gitti; yenge Pacifico Real Oteli'nde garson olarak iş buldu, Luzmila'yla birlikte otelin bulunduğu komşu köye taşındı.

Zaman geçip gidiyordu. Bir süre sonra Reyes'ler evlerine bakan kişinin maaşına zam yapmayı bıraktılar; deterjan, çamaşır suyu, cila, gübre, boya, haşere ilacı, tütsü, tırpanın ve havuz filtresinin motoru için yağ, benzin gibi malzemeleri göndermez oldular. Bogotá'daki çanta üretimi yapan fabrikalarının iflas etmiş olduğu o zaman du-

yuldu köyde. Buradaki evde çalışanlar, iç bölgelerden birindeki bir çiftlikte iş bulunca çekip gittiler ve Josué, asgari ücretin yarısından daha az bir maaş karşılığında Reyes'lerin evine bakmayı kabul etti. Köye yeni gelmişti; bakmak zorunda olduğu bir ailesi, karısı, çocukları, kısıcası, kaybedecek bir şeyi yoktu. O da bu maaşın yanı sıra, kendi hesabına ava çıkarak ya da balık tutarak geçinebileceği parayı tamamlıyordu. Gün geldi, o yarım maaşı da ödemez oldu Reyes'ler, ama gidebileceği hiçbir yer olmayan Josué işi bırakıp gidemedi. Bir zaman sonra da ava gittiği bir gün, kendi elindeki tüfekten çıkan kurşunla öldü. Bir av kazası olduğu söylendi.

Eliécer Dayı güneydeydi; Gilma Yenge kısmi bir felç geçirdiği için söyledikleri anlaşılmaz olmuştu; artık evli bir kadın olan Luzmila ise Buenaventura'da yaşıyordu ve ikinci kızını yeni doğurmuştu. Köyde, Reyes'lere evlerine bakan kişinin öldüğünü haber verebilecek tek kişi Damaris'ti.

O zamanlar bu bölgede cep telefonu henüz kullanılmıyordu. İki köyün arasında, iki köye de oldukça uzak bir yerde Telecom'un bürosu vardı; tek pencereci bu büro, buralardaki tek tük tuğla yapılardan biriydi. Hava sıcak olduğunda içerisi daha sıcak, serin olduğunda ise daha serin olurdu. Damaris Bogotá'ya da, Cali'ye de hiç gitmemişti. Bildiği tek şehir, tekneyle bir saat uzaklıktaki Buenaventura idi, orada da büyük binalar yoktu. Dağların soğuşunu da bilmezdi Damaris ama televizyonda konuşulanlardan ve insanların söylediklerinden anladığına göre Bogotá, Telecom bürosunun bir hafta sürekli yağın yağmurdan sonraki haline benziyor olmalıydı: İçinde seslerin yankılandığı, karanlık, rutubet kokan bir mağara...

Merhum Josué'nin defterinde bulmuştu Reyes'lerin telefon numarasını. Onlara telefon etmek için Telecom bürosuna geldiği gün hava son derece boğucuydu; hem

güneşliydi hem de çok nem vardı, insan kendini *sancocho* tenceresinde sanırdı. Damaris'in elleri öyle terliyordu ki, Reyes'lerin numarasını yazmış olduğu kâğıt avucunun içinde sırlıslık olmuştı. Telefon kabinine girdi, elindeki numarayı çevirdi, hattın bağlanması için beklerken telefonun içinde duyulan seslerin ardında kendi geçmişinin çirkin taraflarından biri ve hayal edemeyeceği kadar korkunç bir şehir var gibi geldi Damaris'e. Tam telefonu kapatmak üzereydi ki bir erkek sesi cevap verdi.

"Senyor Luis Alfredo, siz misiniz?"

"Evet."

Damaris telefonu bırakıp kaçmak istedi bir an.

"Ben Damaris," dedi sonunda.

Senyor Luis Alfredo arayanın kim olduğunu duyunca sustu. Korkunç bir sessizlik oldu. Damaris, dayısının otuz üç gün boyunca her akşam onu kırbaçlamasını nasıl sineye çektiyse, bunu da öyle sineye çekti. Reyes'lere göre o, kötülüklerin simgesi olan bir kara kuştı. Sonunda, nasıl yapabildiyse, sinirleri boşalmış halde, olup bitenleri anlatmayı başardı: İki gün önce kayalıkların üstünde bir silah sesi duyulduğunu, kocasının ve köyden birkaç kişinin, ortalarda görünmeyen Josué'yi aramaya çıktıklarını, kulübesinde de yolda da onu bulamadıklarını nerede olduğunu ertesi gün kayalıkların üstünde uçmaya başlayan akbabalar sayesinde bulduklarını anlattı.

"İntihar etmiş demek," dedi Senyor Luis Alfredo. Sesi, çok etkilenmiş olduğunu belli ediyordu.

"Hayır efendim, sanmıyorum. Onunla geçen gün konuşmuştum. Öyle bir hali yoktu; üzgün falan değildi."

"Öyle demek..."

"Hatta Buenaventura'ya gidip kendisine bir çift yeni çizme almayı düşünüyordu."

"Hımmm..."

"Kocam diyor ki... Aniden düşmüş de elindeki silah

öyle patlamış sanki, diyor. Tuhaf bir pozisyonda kalmış bedeni."

"Senin kocan mı?"

"Evet efendim."

"Otuz üç yaşındasın, değil mi?"

Yine korkunç bir sessizlik oldu; ardından Damaris özür diler gibi bir sesle cevap verdi:

"Evet efendim."

Senyor Luis Alfredo içini çektikten sonra evine bakan kişinin başına gelenlere üzüldüğünü söyledi, arayıp haber verdiği için Damaris'e teşekkür etti, ardından da oradaki eve bakmasını istedi ondan.

"O evin bizim için ne kadar önemli olduğunu biliyorsun," dedi.

"Evet efendim."

"Oraya bakmak için gerekli malzemeleri de, maaşını göndereceğim sana."

Damaris bunun doğru olmadığını biliyordu, yine de inanmış gibi yaptı, Senyor Luis Alfredo ne dediyse "peki" dedi. Sadece kendini Reyes ailesine karşı borçlu hissettiği için değil, her zaman yuvası olarak gördüğü kayalıkla-rın üzerideki o arazide yaşamak fikri ona heyecan verdiği için bu işi kabul etti.

Rogelio'yu ikna etmek zor olmadı: Artık kira ödemek zorunda kalmayacaklardı. Bakıcı kulübesi ne kadar küçük olursa olsun, oturdukları tek göz odadan daha büyüktü; bakar, tamir eder, rahat rahat otururlardı. Geçinmek için de şimdiye kadar ne yapıyorlarsa yapmaya devam ederlerdi; Rogelio, hava durumuna göre ava ya da balığa çıkar, kendisiyse Senyora Rosa'nın evinde çalışmaya devam ederdi. Üstelik şimdi Senyora Rosa'nın daha çok yardıma ihtiyacı vardı: Kocasını Senyor Gene tekerlekli sandalyeye mahkûm olmuştu.

Reyes'lerin evinde hoşlarına gitmeyen tek şey, elekt-

rik olmayışydı. Neyse ki hemen karşısındaki Senyora Rosa'nın mülkünde vardı ve bir kablo bağlayıp elektrik çekmelerine izin verdiler; bu sayede Damaris'le kocası karanlıkta kalmaktan kurtuldu. Eski bir televizyon, hiç kullanmayacakları tüp gazlı bir ocak, bir yatak ve Gilma Yenge'nin hediye etmiş olduğu çarşaflardan ibaret eşyalarını taşıyınca kulübe, köydeki tek odadan kat kat rahat bir yer oldu.

Reyes'lerin evindeki iş zor değildi. Temizlik için kendilerine aldıkları malzemeden kullanıyorlar, havuza su doldurmuyorlar, yağmur yağdığı zaman temizliyorlardı. Rogelio dağlardan topladığı doğal gübrelerle bahçeyi gübreliyor, balıkçı teknesine koyduğu benzinden artanı getirip bahçeyi biçerken kullandığı tırpanın motoruna koyuyordu. Büyük evin iyi bir boyaya ve tamire ihtiyacı vardı; çürümüş tahtaların değişmesi, havuzun etrafındaki döşeme taşlarının elden geçmesi, paslanan ve bozulan şeylerin onarılması gerekiyordu. Ancak bunlar, buradaki işleri sadece eve bekçilik edip temizliğini yapmak olan kişilerin altından kalkamayacağı büyük işlerdi. Damaris'le Rogelio burayı her zaman tertemiz ve düzenli tutmaya özen gösteriyorlardı. Reyes'ler gelecek olurlarsa şikâyet edecek bir şey bulamayacaklardı.

Reyes'lerin evinin bakımını ve bekçiliğini yapan kişiler onların, oğullarını kaybettikleri bu yere her an gelebileceklerine inanırlardı. Bu nedenle hepsi de burayı ellerinden geldiğince bakımlı ve temiz tutmaya gayret etmiş, özellikle de merhum Nicolasito'nun odasını, iklimin, yakındaki ormanın, rutubetin ve geçen yılların izin verdiği ölçüde, onların bıraktığı gibi korumaya özen göstermişti.

Büyük ev çok sert koşullara dayanıklı şekilde inşa edilmişti. Çatıyı örten levhalar paslanmayan alüminyumdandı. Döşemeler, *trapichero* denilen çok özel ve dayanıklı bir tahtadan yapılmış, tahtakurtlarının ve tahtabitlerinin barınmasına izin vermeyen incecik parkelerle kaplıydı; temellerdeyse dayanıklılık sağlayacak özel bir karışım kullanılmıştı. Çok güzel bir ev değildi ama çok kullanışlıydı; geniş mekânlara sentetik maddelerden yapılmış, temizliği kolay mobilyalar konmuştu. Dekore edilip süslenmiş tek oda, merhum Nicolasito'nun odasıydı. Senyora Elvira, o odadaki yatağı ve dolabı, bu yörenin en iyi marangozuna özel olarak yaptırmış ve kendi elleriyle, canlı renklerle özene bezene boyamıştı. Üzerlerindeki desende *The Jungle Book* filminden sahneler bulunan perdeler ve onunla takım olan yatak örtüsü Bogotá'dan getirilmişti.

Zamanla renkleri biraz solmuş ve üzerlerinde dikkatle bakılmazsa fark edilemeyecek birkaç delik olmuştu ama yine de iyi durumlardı. Merhum Nicolasi-to'nun birkaç elbisesi, birkaç gömleği, havuza ya da denize girerken giydiği iki şortu, birkaç çift terliği, bir tenis kıyafeti dolapta, naftalin topları arasında duruyordu. Odanın kapısı, önüne bir deniz kabuğu konularak hep açık tutulurdu. Bu deniz kabuğunu babasıyla birlikte çıktığı bir balık avı sırasında, Negritos denilen yerde Nicolasi-to kendisi bulmuştu. Oyuncakları, yine Senyora Elvira'nın kendi elleriyle boyadığı bir tahta sandıkta duruyordu. Plastikten ya da tahtadan yapılmış oyuncaklar hâlâ iyi durumdaydı, metal kısımları olanlar ise yıllar içinde biraz paslanmıştı.

Damaris, bir konuda Rogelio'nun haklı olduğunu kabul etti: Yavru köpeğin onun ardından kulübeye ya da zamanının çoğunu temizlik yaparak, yerleri cilalayarak geçirdiği büyük eve girmesine izin vermemesi gerekiyordu. Eşyalara zarar verebilirdi: Merhum Nicolasi-to'nun deniz kabuğunu kırabilir, oyuncaklarını kemirebilir, Tanrı göstermesin, Senyora Elvira'nın özene bezene boyadığı eşyalara bir şey yapabilirdi.

Damaris biraz kendini suçlu hissederek, biraz üzülerek köpeği kulübeden çıkardı. Köpek artık ne sıradan ahşap kazıklar üzerine oturtulmuş kulübeye girebiliyordu ne de beton kazıklar üzerine inşa edilmiş büyük eve. Öteki köpeklerle birlikte evin altında yatmasına da Damaris'in içi razı olmadı. Ona, öteki köpeklerin girmesine izin verilmeyen çardakta, yağmurdan korunabileceği bir yer hazırladı.

O gün Gilma Yenge'nin doğum günüydü; turist kalabalığı arasında kalmak istemeyen Damaris sabah erkenden evden çıktı. Yılın altı ayı devam edecek olan turizm sezonu da o gün başlıyordu; teknelerin Buenaventura'dan getirdiği turistler bu köydeki iskelede iner, daha iyi otellerin bulunduğu komşu köye gidelerdi.

Geceleyin hafif bir yağmur çiselemişti. Sabahleyin hava pırıl pırıl, deniz son derece sakindi. Buralarda çok seyrek görülen bulutsuz, masmavi bir gökyüzü o gün çok sıcak olacağının belirtisiydi. Donya Elodia'nın restoranının önünden geçerken onun, eliyle kendisine işaret ettiğini gördü; yanına gitti. Kızları restoranı hazırlıyordu; masaları dışarı çıkarıyor, üzerlerine örtüler örtüyorlardı. Donya Elodia, önünde mutfak önlüğü, elinde balık ayıklamaya yarayan bıçakla karşıladı onu.

"Ximena'nın köpeği ölmüş," dedi.

Damaris ağzı açık kalakaldı.

"Nasıl?" diye sordu sonra.

"Ximena zehirlendiğini söylüyor."

"Annesi gibi tıpkı..."

Donya Elodia başıyla onaylayarak, "Şimdi sadece sizdeki ve bendeki iki köpek sağ kaldı," dedi.

Yavrular altı aylık olmuşlardı artık. Donya Elodia

kendinde kalan yavruyu sokağa bırakmıştı. Yavru köpek de annesi gibi plajdaki kumların üzerinde dolanıp duruyordu. O da Damaris'in köpeği gibi orta irilikte bir köpekti, benzer tek yönleri de buydu zaten. Bu köpeğin sivri kulakları, karmakarışık siyah tüyleri vardı. Kendi köpeği ise hâlâ kısacık gri tüylü, düşük kulaklı bir köpekti. Bu iki köpeğin aynı anneden, aynı zamanda doğmuş kardeşler olduğu kimsenin aklına gelmezdi. Damaris bir an, köpeğinin iyi olduğuna emin olmak için eve dönmek, ona sarılıp kucaklamak arzusu duydu; ancak Gilma Yenge'nin doğum günüydü bugün, oraya gitmezse olmazdı.

Felç geçirdiğinden beri Gilma Yenge güçlükle hareket ediyor, günlerini sallanan koltuğunda oturarak, salondan sokak kapısına kadar uzanan koridor boyunca gidip gelerek geçiriyordu. Luzmila'nın iki kızıyla ve iki torunuyla aynı odada uyuyordu. Büyük kızın kocası Buenaventura'da çalışıyor, sadece bazı hafta sonları geliyordu. Luzmila'yla kocasının ayrı bir odaları vardı. Luzmila iç çamaşırı, parfüm, tencere, makyaj malzemeleri, saç bakım malzemeleri satan bir mağazada çalışıyordu, kocasıysa inşaat işlerinde... Durumları fena değildi. Ev küçüktü ama tuğladan yapılmıştı. Salonda eşya olarak sadece oval bir yemek masası ve çiçekli kumaşla kaplanmış iki kanepe vardı.

O gün öğle yemeğinde karidesli pilav yediler, yemekten sonra "İyi ki Doğdun" şarkısını söyleyerek Buenaventura'dan getirttikleri mavi kremalı pastayı kestiler. Küçük kızlar, büyük büyükannelerine doğum günü hediyesini verdiler. Gilma'yı çok duygulandırdı bu; gözyaşlarını tutamadı. Damaris, yengesinin omuzlarına sarılarak kutladı onu. Sonra küçük kızlar Damaris Teyze'yle oynamak istediler; kollarıyla, bacaklarıyla sarılarak üzerine tırmandılar. Kapı da pencereler de açık olmasına rağmen müthiş bir sıcak vardı; güneş tem tepedeydi ve

en ufak bir esinti bile yoktu. Luzmila ile kızları magazin dergilerini yelpaze gibi kullanarak serinlemeye çalışıyorlar, Gilma Yenge sallanır koltuğunda hafif hafif sallanıyor, kızlar Damaris'in üzerine tırmanmaya devam ediyordu. Sonunda iyice bunaldı Damaris.

"Yeter artık... Şimdi olmaz... Lütfen durun..." dese de aldırış etmiyordu çocuklar.

Sonunda Luzmila azarlayarak odalarına gönderdi onları.

Öğleden sonra Damaris kendi köyüne dönerken el işi hediyeelik eşyalar satılan yerden geçti. Hâlâ iskeleden buraya, ellerinde valizleriyle yürüyerek ya da motosiklet taksilerle, akın akın turist geliyordu. Yine de çoğu otellerine yerleştikten sonra dolaşmaya çıkmışlar, el yapımı geleneksel vazolara, yerlilerin yere serilmiş beyaz çarşaf- lar üzerinde sergiledikleri, yerel desenlerle süslü kabak çantalara, şapkalara bakıyorlardı. Kalabalıkta ilerlemek kolay değildi.

Damaris bir anda kendini tam Ximena'nın tezgâhının karşısında, kalabalık tarafından kuşatılmış buldu. Ximena'nın mavi kadifeyle kaplanmış, yerden oldukça yüksek, tepesine muşamba gerilmiş bir tabla üzerindeki tezgâhı diğerlerine göre daha düzgün, daha göz alıcı görünüyordu. Bilezikler, kolyeler, küpeler, yüzükler, örgü bilezikler, marihuana içmek için pipolar, pirinç kâğıtları satıyordu. Damaris ile Ximena göz göze geldiler. Ximena yerinden kalkıp Damaris'e yaklaştı.

"Köpeğimi öldürdüler," dedi.

İki kadın daha önce hiç konuşmamışlardı.

"Donya Elodia söylemişti," dedi Damaris.

"Komşular öldürdü... Orospu çocukları!"

Damaris onun komşularından böyle kaba bir dille söz etmesinden rahatsız oldu. Üstelik köpeği kimin öldürdüğünü kesin olarak bilmeden söylüyordu bunu. Yine

de çok sigara içmekten sesi kartlaşmış, siyaha boyalı uzun saçlarının dibinden beyazları çıkmış, elleri ve yüzü lekelele, kırışıklarla dolu, marihuana kokan bu yaşlı kadına acıdı. Ximena, birkaç hafta önce kendi köpeğinin, bahçelerine giren bir horozu öldürdüğünü; sonra da köpeğin ölü bulunduğunu anlattı uzun uzun. Başka bir kanıt yoktu elinde; köpeği komşuların zehirlemiş olduğunu kanıtlayamazdı. Damaris köpeğin başka bir nedenle ölmüş olabileceğini düşündü: Yılan sokmuş ya da hastalanmış olabilirdi örneğin; herhalde Ximena'nın komşularına bu kadar kızmasının asıl nedeni, kendi üzüntüsü içinde boğulmak istememesiydi.

"Aslında ben dişi bir yavru almak istiyordum," diye devam etti konuşmasına Ximena, "ama Donya Elodia tek dişi yavruyu sizin aldığınızı söyledi. Erkek yavru almak zorunda kaldım. Minicik bir şeydi Simón'cuğum; avucumun içine sığıyordu. Ne kadar küçük olduklarını hatırlıyorsunuz, değil mi?"

Damaris eve varıp da köpeğini görünce, köpeğin onu gördüğüne sevindiğinden daha çok sevindi, uzun bir süre okşayıp sevdi hayvanı. Elleri çok kirlenmişti köpeği okşarken. Onu yıkamaya karar verdi. Hâlâ güneş yüksek, hava sıcaktı. Kendisi de yıkanıp serinlemek, yol boyunca üzerine yapışan terden kurtulmak istiyordu. Köpeği çamaşırhanede, çamaşırları yıkadığı mavi sabunla fırçalayarak yıkadı. Ne var ki köpek sudan nefret ediyor, başını kaçırıp kuyruğunu saklıyordu.

Damaris köpeği yıkayıp güneşin son ışıklarıyla kuruması için bıraktıktan sonra sabahtan suda bıraktığı iç çamaşırını yıkadı, giyindi, üzerinde o çamaşırda yıkandı. Kulübede duş olmadığı için çamaşırhanede, iç çamaşırlarını çıkarmadan, tasla su dökünerek yıkanırdı.

Harika bir günbatımı vardı. Gökyüzünde yangın var gibi her yer kıpkızıl olmuş, denizin rengi mora dönmüştü. İç çamaşırını çıkarıp çardaktaki küçük çamaşır teline astığında ortalık kararmaya başlamıştı. Köpeğini çardakta duran minderine bıraktı. Eski bir havluyla kapladığı o minder köpeği için özel olarak hazırlamıştı. Yıkanmaktan hiç memnun olmayan hayvan hâlâ küskündü.

Akşamın ilerleyen saatlerinde hâlâ yağmur yağmı-

yordu ama kapıyı ve bütün pencereleri kapatmak zorunda kaldılar, çünkü *clavito* denen, soktukları yeri arı sokmuş gibi acıtan, sivrisineğe benzer küçük sinekler istila etmişti ortalığı. Rogelio bir ara gidip, evin altında duran eski bir tencereyi getirdi, içine hindistancevizi kabuklarından doldurup yaktı. Duman o minik sinekleri bir süre kaçırdı, ama duman hafifleyince öncekinden de kalabalık bir sürü tekrar ortalığı istila etti. Karıkoca şöyle rahatça oturup televizyondaki diziyi izleyemediler; ellerine birer bez alıp sinek kovmak zorunda kaldılar. Hava öyle sıcaktı ki Rogelio'nun koltukaltları terden sırlıklam olmuş, Damaris'in şakaklarından aşağı ip gibi ter akıyordu.

"Anlaşılan yağmur yağmayacak," diye yakındı Damaris.

Rogelio hiç cevap vermeden gidip yattı. Sineklerden ve sıcaktan uyuyamayacağını düşünen Damaris televizyon seyretmeye devam etti.

Gece yarısı geçtikten sonra, televizyonda satış programı başladığı sırada, yakınlarda bir yerde, her yeri aydınlatan kuvvetli bir şimşek çaktı. Damaris bir an korktu. Hemen ardından elektrikler kesildi; şimşekler, gök gürültüleri arasında muazzam bir sağanak başladı. Sanki deniz gelmiş, evin çatısından aşağı boşalıyordu. Hava serinlemeye başladı. Sinekler de gitmişti artık. Damaris, köpeğinin çardakta güvende olduğunu bildiğinden içi rahat, gidip yattı.

Gece geç yattığı için sabah da geç uyandı. Yağmur hâlâ olanca şiddetiyle yağmaya devam ediyordu. Evin içi oldukça serin ve nemliydi. Akşam içinde hindistancevizi kabuğu yaktıkları tencere hâlâ oradaydı; şimdi damdan içeri akan su damlaları yeri ıslatmasın diye salonun ortasına, akan yerin altına konmuştu. Elektrikler hâlâ kesikti ve Rogelio, kapalı televizyonun karşısında bir plastik

sandalyeye oturmuş, çardaktaki ocakta hazırlamış olduğu kahveyi içiyordu.

“Senin şu köpek,” dedi, “dün gece berbat bir şey yapmış.”

Damaris köpeğin yapmış olduğu şeyi değil, Rogelio'nun, kendisinin yokluğundan yararlanıp köpeğine vermiş olduğu cezayı düşünerek dehşete kapıldı.

“Ne yaptın ona?!”

“Ben hiçbir şey yapmadım. Ama o senin sutyenlerinin içine etmiş.”

Damaris kulübeden koşarcasına çıktı. Ne deniz görünüyordu, ne adalar, ne de köy... Yağmur önlerine beyaz bir perde çekmişti sanki; çatılardan, bahçenin döşeme taşları üzerinden, merdivenlerden oluk oluk su akıyordu. Damaris çardağa vardığında suya düşmüş gibi ıslanmıştı. Akşam çamaşır teline astığı kendi çamaşırları, Rogelio'nun şortları olduğu gibi duruyordu. Sadece sutyenleri, üç sutyeni toplam, yerde parçalanmış yatıyordu. Köpek suçlu suçlu kuyruğunu sallıyor, utangaç gözlerle özür diler gibi bakıyordu, ama iyi görünüyordu. Damaris köpeğin her yerini tepeden turnağa kontrol etti; hiçbir yerine bir şey olmadığını, gayet iyi olduğunu görünce rahat bir nefes aldı, azarlamak yerine sarıldı köpeğine; mesajı aldığını, onu bir daha yıkamayacağını söyledi.

Köpek dağda kayboluncaya kadar onu şımartmaya devam etti Damaris. Evde yalnız olduğu gecelerden biriydi; Rogelio rüzgârın ve gelgitin balık tutmak için uygun olduğunu görüp denize açılmıştı. Danger, Mosco ve Olivo biraz önce çardağın dışında yiyeceklerini yiyip birtirmişlerdi. Damaris kulübeye çekilmeden önce çardakta, köpeğinin kafasını iyi geceler diler gibi okşuyordu. Birden Danger dağa doğru bakarak havlamaya başladı. Öteki köpekler de dikkat kesilmiş, o yöne bakıyorlardı. Damaris'in köpeği de çardaktan indi, varıp Danger'in yanında durdu. Köpeklerin havlayarak baktıkları tarafta ev yoktu. Damaris yolunu şaşırmış ya da hasta olduğu için buralara yaklaşmış, kirpi, keseli sıçan, yabandomuzu gibi bir hayvanın varlığını algıladıkları için havladıklarını düşündü. Ay yoktu, çok karanlık bir geceydi. Tek ışık, çardakta yanan ampulün ışığıydı. Kendisi hiçbir şey göremiyor, farklı bir ses duyamıyordu ama köpekler gidecek daha da geriliyor, daha şiddetli havlıyorlardı.

Damaris kendi köpeğini sakinleştirmek için yanına çağırırdı. "Chirliiii!" Kuzeninin dalga geçtiği adı, ilk kez böyle yüksek sesle, hiç utanç duymadan söylüyordu. "Chiiiiirliiii!!!" O anda Danger koşmaya başlayınca öteki köpekler de ardından koştular. Damaris'in köpeği de onlarla bera-

ber... Hep birlikte dağa doğru koşarak uzaklaştılar, karanlığın içinde gözden kayboldular.

Damaris çalılıkların oralarda koşuşturup havladıklarını duyabiliyordu. Arkalarından gitmek geldi aklına ama ayakları çıplak olduğundan vazgeçti. Köpeklerin havlamasına yol açanın bir yılan olması mümkündü. Eğer yılansa, geceleri ortaya çıkan, çok saldırgan, çok zehirli, *equis* denilen yılanlardan olması kesindi. Yapabileceği tek şey, çardakta kalıp seslenmeye devam etmektir; o da öyle yaptı. Bazen kızıp bağırarak, bazen sevgi dolu tatlı bir sesle, bazen yalvararak köpeğini çağırdı. Ta ki köpeklerin havlamaları duyulmaz olup ortalık sessizliğe gömülene kadar... Şimdi karşısında avını yutmuş vahşi bir hayvana benzeyen orman vardı sadece.

Sonunda kulübeye gitti, uzun konçlu lastik çizmelelerini giydi; bir eline fener, öteki eline ormana giderken aldıkları uzun bıçağı alarak köpeklerin gittiği tarafa doğru yürüdü, ormana girdi. Kendisine her zaman korku veren şeylerin hiçbirinden korkmuyordu o anda: Ne karanlıktan, ne zehirli yılanlardan, ne vahşi hayvanlardan, ne merhum Nicolasito'nun, Josué'nin, Senyor Gene'nin ruhlarından, ne ormanla ilgili çocukluğunda duyduğu korkunç şeylerden... Kendinde bulduğu cesarete de şaşmıyordu. O anda tek düşündüğü, köpeğinin tehlikede olduğu ve onu kurtarması gerektiği idi.

Elindeki fenerin ışığıyla her tarafı tarayarak, gü-rültü yaparak, köpeklere tek tek adlarıyla seslenerek yürüdü; karanlıkta kaybolmamak için uzun süre çalılıklardan uzaklaşmadı. Hiçbir şey bulamayınca biraz daha ileri gitmeye karar verdi. Reyes'lerin arazisini komşu arazilerden ayıran vadiye doğru yürüdü, oradan kayalıklara ve anayola doğru giden patikanın sonundaki palmiyelerin oraya kadar gitti.

Elindeki fenerin ışığının ulaşabildiği yerlerde, yap-

rak yığınlarından, yosunla kaplanmış ağaç gövdelerinden, ışıktan ürküp kafasının etrafında uçmaya başlayan kocaman bir kelebeğin kanatlarından başka bir şey görmedi. Bazen lastik çizmeleri delen kökler ayağına batıyor, bazen çamurların içinde düşe kalka ilerliyor, bazen ayağı kayıyor, bazen tökezleyip düşüyor ve ayağa kalkabilmek için, yosunların kayganlaştırdığı zeminlerde ellerini dayayabileceği sağlam bir yer arıyordu. Yüzünü ve vücudunun açıkta kalan yerlerini zaman zaman, dikenli, tüylü, pürüzlü bir şeyler yalıyordu. Damaris kendisine dokunanın bir örümcek, ağaç dallarında yaşayan yılanlardan biri ya da kan emici küçük bir yarasa olduğunu sanarak yerinden sıçırıyordu. Ama yakıcı minik sineklerden başka bir şey sokmuyor, ısırılmıyordu. Bunların hiçbirini önemsemeden, karanlıkta köpeğini aramaya devam etti. Yapışkan bir sıcak vardı; kurbağaların çığırtkan sesleri ve cırcırböceklerinin hiç dinmeyen yaygarası, komşu köydeki diskoteğin gürültülü müziği gibi kulaklarını tırmalıyordu. Sesler sanki ormandan değil, kafasının içinden geliyordu. Fenerin ışığı azalmaya başlayınca, tamamen karanlıkta kalmaktansa eve dönmeye karar verdi; başka çaresi kalmamıştı. Yorgunluktan bitmiş bir durumda, ağlaya ağlaya evin yolunu tuttu.

Eve gelir gelmez hemen uyudu, kâbuslarla dolu, insanı dinlendirmeyen bir uykuydu bu. Karanlık gölgelerle, gürültülü seslerle dolu bir rüya: Rüyasında kendi yatağındaydı ama kımlıdayamıyordu. Ormanda mı, evde mi, neredeyse, ona saldıran, her tarafını kuşatan bir şey hareket etmesine izin vermiyordu. Her türlü yaratığın sesleri gürültüyle kulağına doluyor, kendisi yosuna, ağaca, çamura dönüşüyor, orman oluyordu. İşte orada köpeğini buluyordu. Gelip yüzünü yalıyordu sevgisini göstermek için.

Uyandığında hâlâ yapayalnızdı. Dışarıda korkunç bir

fırtına vardı; sert bir rüzgâr evin çatısını sarsıyor, gök gü-rültüleri evi zangırdatıyor, tahtalardaki yarıklardan sızan su kulübenin içine doluyordu. Bu havada, derme çatma bir botun içinde, açık denizde olan Rogelio'yu düşünerek üzüldü. Bir yağmurluktan, bir can yeleşinden ve üzerine çekebileceği bir iki naylon örtüden başka bir şey yok yan-ında. Ama köpeği için daha çok üzüldü. Dağda, ıslan-mış, üşümüş, korkmuş olmalıydı. Kendisi yanında değıl-di; koruyup yardım edemezdi ona. Ağlamaya başladı.

Öğleye doğru fırtına dindi, Damaris tekrar köpekleri aramaya çıktı. Hava kapalı ve serindi; çok yağmur yağmış, her yer su altında kalmıştı. Damaris sulara bata çıka, gece baktığı yerlere tekrar gitti ama yağmur tüm izleri silmiş, ormanın içindeki yolda bile hiçbir iz bırakmamıştı. Gece boydan boya geçtiği bu yol da her taraf gibi sular altında kalmıştı. Köpeklerin başına gelenleri anlatıp bir şey yapabilirler mi diye sormak için komşulara uğradı: Mühendisin evinde çalışan bakıcılar –köyden birileriydi– köpeklerle ne olduğuyla pek ilgilenmediler; kendi labradorlarını pek seven Tuluá'lı kız kardeşler ise Damaris'in üzüntüsünü paylaştılar ve öğle yemeğini birlikte yemeye davet ettiler.

Damaris öğleden sonra Senyora Rosa'nın evine uğradı, Senyor Gene öldüğünden beri kimse oturmuyordu orada. Senyora Rosa'nın aklı, kocası ölmeden önce de pek yerinde değildi; insanların adlarını unuttur, tanıdığı birini bazen tanıyamaz, bir şeyleri kaybeder, gözlerini ve dudaklarını boyadığını unutup tekrar boyar, cep telefonunu buzdolabına koyar, buna benzer şeylerle insanları şaşırtırdı. Kocası öldükten sonra daha kötüye gitmeye başladı. Hangi yılda olduğumuzu bilmiyor, hâlâ Cali'de yaşadığını, bekâr olduğunu sanıyor, ulusal marş çalarken

dans etmeye başlıyor, ya da kocasıyla birlikte buraya yeni geldiklerini, ev yaptırmak için sipariş ettikleri malzemelerin gelmesini beklediklerini söylüyordu. Kendi evinin bahçesinde kaybolmaya başlamıştı; bazen bir yerde ağzı bir karış açık kalakalıyor, ne yapacağını, nereye gideceğini bilmiyor, duvarlarla konuşuyor, çok sevdiği içkiyi içmeyi bile unutuyordu.

Çocuğu olmadığı için yeğenlerinden biri ilgileniyordu onunla. Yeğeni, Senyora Rosa'nın kocasının ölümünden sonra daha da kötüye gittiğini görünce Cali'de bir bakımevine yatırdı onu; buradaki mülkünü de satılığa çıkardı. Satılana kadar eve bakmaya devam etmelerini istedi Damaris'le Rogelio'dan; maaşlarını Senyora Rosa'nın ödediği şekilde ödedi. Rogelio bahçeye ve tamir işlerine bakıyordu, Damaris de evin temizliğine...

Damaris, her hafta Senyora Rosa'nın evine temizlik yapmaya giderken köpeğini de yanında götürürdü. Köpek evin arka avlusundaki sundurmanın altında, beton zemine uzanıp yatmayı pek severdi. Hava nasıl olursa olsun, sundurmanın altı her zaman rahat bir yerdi; yağmur almaz, ıslanmaz, sıcak havalarda gölge ve serin, rüzgârlı havalarda korunaklı olurdu. Bu nedenle Damaris köpeğini orada bulacağı umuduna kapıldı bir an.

Ama orada da değildi. Evin her yerine, girişteki merdivenlerin oraya, vadiye inen patikaya, merhum Senyor Gene'nin yaptırmış olduğu baraja, çok yağmur yağdığı için barajdan taşan suların aktığı vadiye, kayalıkların oraya, bu koca arazinin her yerine tek tek baktı. Yoktu.

Ertesi gün de öğleden sonraya kadar bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya devam etti. Damaris öğle yemeğini yedikten sonra, kendini pek iyi hissetmemesine rağmen evden çıktı, o yağmurun altında, sadece avcılarının ve ağaç kesenlerin gittiği arka patikalardan giderek köpekleri aramaya devam etti. Hiçbir iz bulamadı. Öğle-

den sonra yağmur durdu ama güneş görünmedi; gökyüzü hâlâ gri bulutlarla kaplıydı ve hava soğuktu.

Dönüşte ormandan çıkıp gelen bir karınca ordusuyla karşılaştı. Orta büyüklükte binlerce siyah karınca bulabildikleri canlı ya da ölü böcekleri ormanın içindeki yuvalarına götürmeye çalışıyorlardı. Onlardan uzaklaşmak için koşmaya başlamasına rağmen bazıları üzerine tırmanmayı başardı. Damaris elleriyle iterek, üzerindeki giysileri silkeleyerek kurtulmaya çalışıyor, yine de bacaklarını, kollarını ısırıklarına engel olamıyordu. Isırdıkları yer ateş değmiş gibi yanıyordu; neyse ki bir süre sonra hiçbir iz bırakmadan geçiyordu.

O eve geldikten on beş dakika sonra karınca ordusu da ardından geldi, tüm kulübeyi istila etti. Damaris plastik bir sandalyenin üzerine bacaklarını toplayarak oturdu; karıncaların yaptığı temizlik işini seyretti. İki saatin sonunda kulübede hamamböceklerinden, diğer haşere-lerden eser kalmadı; karıncalar hepsini saklandıkları deliklerden çıkardı, toplayıp gitti.

O gece hava öyle soğudu ki Damaris üzerine bir havlu almak zorunda kaldı; evdeki en kalın örtü oydu. Soğuk olmasına rağmen yağmur yağmadı. Üçüncü gün güneş bulutları biraz aralayabildi, deniz ve gökyüzü renklerle dolmaya, ortalık ısınmaya başladı. Damaris tam evden çıkmak üzereyken Rogelio geldi, birkaç dakika sonra da dağ tarafından gelen üç köpek kapının önünde durdu. Yorgun, kirlenmiş, biraz da zayıflamış görünüyorlardı. Damaris heyecanla onlara doğru yürüdü; ama birden Danger, Mosco ve Olivo'nun yanlarında kendi köpeğinin bulunmadığını fark etti; ağlamaya başladı.

Rogelio açık denizde geçirmiş olduğu beş günün ardından eve yorgun ve aç dönmüş olmasına rağmen Damaris'le birlikte dağa gitti. Üç köpeğin ormanın için-

deki yolda bıraktıkları izleri buldular. Bu izleri takip ederek kayalıkların sonundaki La Despensa denilen yere kadar gittiler; burada kara bitiyor, karanın içlerine doğru giren uzun körfezlerden bir başkası bulunuyordu. Başka hiçbir iz görünmediğine göre köpekler yüzerek geçmişlerdi burayı. Damaris'in köpeğinden en ufak bir iz yoktu.

Rogelio her gün Damaris'le birlikte köpeği aramaya çıktı. La Despensa denen yeri geçip daha ileri, kültür balığı yetiştirilen balık çiftliğine kadar gittiler, girilmesi yasak olan askerî bölgeye girdiler. Oralarda orman daha gür ve karanlık, yerler çizmelerinin yarısına kadar çıkan yaprak yığınlarıyla kaplı, ağaçlar Damaris'in gövdesinin üç katı kalınlıktaydı.

Her gün öğle yemeğinden sonra çıkıp akşam güneş batarken ya da ortalık karardıktan sonra yorgunluktan canları çıkmış, sürekli yürümekten vücutlarının her tarafı ağrır, elleri yüzleri çalılar tarafından çizilmiş, böcekler tarafından sokulmuş, yağmurdan ya da terden sıırılsıklam olmuş bir halde dönüyorlardı.

Bir gün Damaris, Rogelio önceden onu etkileyecek hiçbir şey yapmadığı, hiçbir şey söylemediği halde kendiliğinden, köpeğini bir daha asla bulamayacağını anladı. Denizin karaya doğru sokulduğu yerin sonunda, toprağın derinliklerine doğru giden bir çukur vardı. Gelgitte yükselen deniz bu çukurun yakınına kadar geliyor, sert dalgalar kayalara çarptıkça saçılan köpükler, çukurun karşısında duran Damaris'le Rogelio'ya kadar ulaşıyordu. Rogelio, bu çukuru geçebilmek için denizin çekilmesini beklemeleri gerektiğini, çeperleri yosunlarla kaplı çukura inmenin, sonra yine kayıp düşmemeye çalışarak yosunlarla kaplı kaygan taşlara tutuna tutuna yukarı çıkmanın neredeyse imkânsız olduğunu söylüyordu. Zihni

Nicolasita'nın öldüğü yere ve zamana döndüğü için dehşete düşerek gözlerini kapayan Damaris ise onun söylediklerini duymuyordu. Rogelio konuşmaya devam ediyor, çukurun etrafını dolaşarak gitmenin de mümkün olabileceğini, ellerindeki uzun bıçaklarla çalıları kesip yol açabileceklerini, ama daha ilerideki dikenli palmyelerle uğraşmanın çok zor olacağını söylüyordu. Damaris birden gözlerini açarak kocasının sözünü kesti:

"Köpeğim öldü!" dedi.

Rogelio anlamadan baktı ona.

"Bu orman çok korkunç," diye açıkladı Damaris.

Burası gibi daha pek çok kayalık arazi, Nicolasito'nun öldüğü yerdeki kaygan kayaya benzeyen, sert dalgaların hedefi olan yosunlarla kaplı pek çok kaya, fırtınaların kökünden söküp devirdiği, yıldırımların yardığı, şimdi geçitleri kapayarak yerde yatan pek çok ulu ağaç gövdesi; heyelanlar sonucu kapanan, geçit vermeyen pek çok patika, geyikleri yutacak kadar büyük pek çok yılan, pek çok zehirli yılan, hayvanların kanını emen pek çok dev yarasa, ayağı delip geçecek büyüklükte dikenlerle dolu pek çok bitki, her şeyi önüne katıp götüren sellerin doldurduğu pek çok vadi vardı bu ormanda. En az yirmi gündür, kaybolan köpeği arıyorlardı. Uzun bir zamandı bu.

Damaris bu kez ağlamadan, "Eve dönelim," dedi.

Rogelio'yu çok duygulandırdı bu, Damaris'e yaklaşıp elini omzuna koydu. On yıldan sonra ilk kez o gece, sanki aradan hiç zaman geçmemiş gibi seviştiler. Damaris belki de bu kez hamile kalabileceğini düşündü sevişirken, ama ertesi gün böyle düşündüğü için güldü kendine; kadınların kuruduğu yaşı, yani kırk yaşını geçmişti.

Dayısının bir keresinde, verdiği sokak partilerinden birinde söylediklerini hatırlamıştı Damaris; köydeki iki katlı evde oturuyorlardı o zamanlar. Dayısı, belden yukarısı çıplak, oldukça sarhoş bir halde, yanında birkaç balık-

çıyla evinin önünde oturuyordu. O sırada, beline kadar inen uzun saçlarını ve kalçalarını sallayarak yürüyen uzun boylu, güzel bir kadın önlerinden geçip gitti. Damaris uzaktan hayranlık duyardı o kadına. Orada oturan balıkların hepsi gözleriyle takip ediyorlardı kadını. Dayısı elindeki içkiden bir yudum aldıktan sonra:

“İyi görünüyor ama,” dedi, “kadınların kurduğu yaşı, kırk yaşını geçmiş olmalı.”

Ben her zaman öyleydim, diye düşündü Damaris, burukça.

Birkaç gün Rogelio'yla birbirlerine çok yakın oldular. Damaris kocasına o gün televizyonda izlediği dizilerden söz ediyor, Rogelio da ona balık tutarken gördüklerini ya da düşündüklerini anlatıyordu. Eskiden olanları hatırlayıp gülüyorlar, televizyonda izledikleri haberlerden ya da dizilerden söz ediyorlar, Damaris on sekiz yaşındayken ve hamile kalmakla ilgili hiçbir sorunları olmadığı zamanlarda yaptıkları gibi yine yatağa birlikte gidiyorlardı.

Bir sabah Damaris çardakta kahvaltı hazırlarken, elindeki fincan düşüp kırıldı; Rogelio'nun Buenaventura'ya son gittiğinde alıp getirdiği takımın bir parçasıydı bu fincan.

“İki ay bile dayanmadı,” dedi Rogelio, rahatsız olduğunu belli eden bir sesle, “çok sakarsın, ellerin çok kaba.”

Damaris cevap vermedi ama o gece televizyonu kapatıp da yatmaya giderlerken Rogelio ona yaklaşmak isteyince Damaris onu itti ve tek başına yatmak için öteki odaya girdi. Uzun bir süre ellerine bakarak oturdu. Parmakları kalın ve küt, elleri yarılmış toprak gibi çizgilerle dolu, derisi kuru ve çatlaktı. Kadın eli değil de inşaatlarda çalışan bir işçinin ya da dev balıklar tutan bir balıkçının elleri gibiydi.

Ertesi sabah ikisi de birbirine günaydın demediler,

birbirlerinin yüzlerine bakmadılar; böylece yeniden aralarına mesafe koymaya, ayrı odalarda uyumaya, zorunlu durumlarda birkaç sözcük söylemenin dışında birbirleriyle hiç konuşmamaya başladılar.

Damaris köpeği kaybolduğu için bir daha ağlamadı ama yokluğunu bağrının üstünde taş gibi hissetmeye devam etti. Her an özlüyordu onu. Köyden geldiğinde köpeği merdivenlerin başında durup kuyruğunu sallamıyor, balık ayıklarken karşısına oturup ısrarla bakmıyor, sabahları kahvesini içerken başını okşaması için yanına gelmiyor, kendisi de yemek artıklarının en iyi parçalarını onun için ayırmıyordu artık. Birçok kez onu gördüğünü sandı: Rogelio'nun getirip kulübenin dış duvarına yasladığı hindistancevizi yığınının karaltısında, çardağa bıraktığı palamar iplerinde, ocağın yanında duran odun yığnında, bahçedeki bitkilerin arasında, akşamüzerleri ağaçların uzayan gölgelerinde, köpeğinin hâlâ çardakta duran minderinde... O minderi kaldırıp atmaya eli varmamıştı bir türlü.

Don Jaime, köpeğin kaybolduğunu duyduğunda bir akrabasını yitirmiş gibi üzüldüğünü söyleyince duygularını anladığı için ona minnet duydu Damaris. Donya Elodia'nın orada köpeğin başına geleni anlattığında, köpeğin gitmesine izin verdiği, onu bağlamadığı, onu aramaya devam etmediği, bulmaktan umut kestiği için suçlayanlar oldu. Donya Elodia ise Damaris'i sessizce dinledi, sonra köpeğin hayatından umudunu kesmiş gibi derin derin iç çekti. Birlikte doğan on bir yavrudan sadece

Donya Elodia'nın yanında olan kalmıştı. O günden sonra, komşu köye giderken Donya Elodia'nın restoranının önünden geçmemeye çalıştı Damaris; sağ kalan tek köpeği görmek ona üzüntü veriyordu.

Böyle bir durumda Luzmila'nın olumsuz sözlerine katlanacak gücü olmadığından, ona da ailesine de, hatta Gilma Yenge'ye bile hiçbir şey anlatmadı. Buna rağmen olanları öğrenmişti Luzmila. Rogelio balıktan döndüğü bir akşamüstü balıkçılar kooperatifinde Luzmila'nın kocasıyla karşılaşmış, sohbet sırasında köpeğin başına gelenleri, çok aramalarına rağmen bulamadıklarını anlatmıştı ona. O akşam Luzmila cep telefonundan Damaris'i aradı.

"İşte bu yüzden sevmiyorum ben bu hayvanları," dedi.

Luzmila'nın hayvanları dağda kayboldukları için mi, yoksa öldükleri için mi sevmediğini anlamadı Damaris. Ama herhangi bir açıklama yapmasını istemek yerine o hafta babasıyla konuşup konuşmadığını sordu.

Senyor Gene'nin ölümü çok gizemli olmuştu. Başına ne geldiğini, nasıl olup da denize ulaştığını hiç kimse anlamadı. O sıralarda Senyor Gene'nin felç durumu çok ilerlemişti; sadece parmaklarını hareket ettirebiliyordu. İnsanların çoğu onun kendini tekerlekli sandalyeyle kayalardan aşağı atarak intihar etmiş olabileceğini düşünüyordu, ama Damaris'le Rogelio bunun mümkün olmadığını biliyorlardı. Tekerlekli sandalyenin motoru böyle bir şeyi yapacak kadar güçlü değildi; Senyor Gene bunu deneyecek olsa bile, arazinin sınırlarında *icaco* çalılarından oluşan çitlere takılır kalırdı; bir keresinde tekerlekli sandalyenin frenlerini kontrol edememiş, çitlere kadar gitmiş, orada takılıp kalmış, Rogelio, kollarından çekerek çıkarmıştı onu. Bazıları da Senyora Rosa'nın onu tekerlekli sandalyeyle kayalardan aşağı itmiş olabileceğini söylüyordu; kimilerine göre ondan kurtulmak için, kimilerine göre ona acıdığı için yapmıştı bunu.

Bu olasılık, Rogelio'ya da mümkün görünüyordu; çünkü Senyora Rosa'nın aklı pek başında değildi. Damaris ise onun böyle bir şeyi yapamayacağını çok iyi biliyordu; Senyora Rosa'nın aklının pek yerinde olmadığı doğrudu ama dolaplarının içine yuva yapan fareleri, giysilerini kemiren çekirgeleri, geceleri onu korkutan, yarasayı

andıran koca koca güve kelebeklerini bile öldüremeyen biri kocasını asla öldüremezdi.

Her ne olmuşsa, Senyor Gene tekerlekli sandalyesiyle birlikte kaybolmuştu ve kayalıkların üstündeki arazinin hiçbir yerinde onunla ilgili bir iz bulunamıyordu. Onun karada olamayacağını söyleyen ilk kişi Rogelio oldu. Arama çalışmalarına katılan köylüler niye öyle dediğini anlamadılar.

“Eğer karada olsaydı,” dedi Rogelio ve gökyüzüne bakarak devam etti, “gökyüzü şimdi akbabalarla dolu olurdu.

Bu çok doğrudu. “Bunu nasıl düşünemedik biz,” diye hayret etti herkes. Damaris kocasıyla gurur duydu.

Senyor Gene’nin cesedini, denizden çıkarıp kumsala getirildiği zaman gördü Damaris. Teni yaşarken olduğundan daha beyazdı; beyaz, bembeyaz bir adamdı, Damaris’in hayatında tanıdığı beyazların en beyazıydı. Derisi portakal gibi dilim dilim soyulmuş, el ve ayak parmaklarını denizdeki hayvanlar yemiştir, göz çukurları boşalmış, karnı şişmiş, ağzı açık kalmıştı. Damaris cesedin ağzının içine baktı. Dili yoktu ve boğazından yukarı simsiyah bir su çıkıyordu. Bedeni çürümeye başladığını belli edecek şekilde kokuyordu; karnından yukarı balıklar fırlayacakmış, yada bir sarmaşık tırmanmaya başlayacakmış gibi geldi Damaris’e.

Senyor Gene yirmi bir gün boyunca bulunamamıştı; Nicolasito’dan sonra denizin en geç geri verdiği ikinci insan bedeniydi bu.

Damaris'in köpeği, herkesin artık ondan söz etmeyi bıraktığı sırada çıkageldi. O gün Damaris, geceyi korunaklı bir koyda geçirmiş olan balıkçı teknelerinin denize açılırken çıkardıkları gürültü yüzünden erkenden uyanmıştı. Hava kapalıydı ama yağmur yağmıyordu. Yiyecek olarak bir tek balıkları kaldığı için biraz endişeliydi Damaris. Çardağa gitmek üzere kulübenin kapısını açtığı anda bahçede, hindistancevizi ağacının yanında gördü onu. Gözlerinin bir kez daha kendisini aldattığını sandı, ama hayır, bu kez gerçektir; işte karşısındaydı ve iyice zayıflamış, tepeden tırnağa çamur içinde kalmıştı.

Damaris kulübenin merdivenlerinden inerken köpek ona kuyruk sallamaya başladı. O zaman gözyaşlarını tutamadı Damaris. Köpeğin yanına gitti, ona sarılmak için çömeldi. Çok pis kokuyordu hayvan. Damaris her tarafını gözden geçirdi: Bir kulağı kesilmişti, arka bacağında bir yara vardı, üzerine keneler yapışmıştı ve kabusları dışarı fırlamıştı. Damaris gözlerini ayıramıyordu ondan. Geri döndüğüne ve dağda geçirdiğı bunca zamandan sonra oldukça iyi olmasına bir türlü inanamıyordu. Tam otuz üç gündür kayıptı. Senyor Gene'den on iki gün fazla, Nicolasito'dan bir gün eksik... Ama köpeğı geri veren deniz değıl, ormandı bu kez. Ve yaşıyor-

du! Damaris'in kafasının içinde sürekli bu dönüyordu şimdi.

Rogelio geldiği zaman ona söylediği ilk şey bu oldu: "Yaşıyor!"

Rogelio köpeği karşısında görüverince öyle şaşırdı ki söyleyecek bir şey bulamadı.

"Chirli bu!" diye ısrar etti Damaris.

"Görüyorum."

Rogelio köpeğe yaklaştı; kafasından kuyruğuna kadar her tarafını gözden geçirdi, ardından, gördüğüne memnun olmuş gibi sırtına hafif bir şaplak vurdu. Sonra da tüfeğini alıp dağa avlanmaya gitti.

Damaris köpeği temizledi, yaralarını alkolle dezenfekte etti, kendi yemeyi düşündüğü balık başı çorbasını ona verdi. Sonra köye inip köpeğin yaralarına kurt düşmesin diye Gusantrex adlı bir merhem alabilmek için, utana sıkıla Don Jaime'den biraz borç para istedi; geçen ay veresiye aldıklarını ödeyememişlerdi daha. Don Jaime tek bir söz bile söylemeden, veresiye olarak yarım kilo pirinç ve iki parça tavukla birlikte istediği parayı da verdi.

Damaris iki köyde de Gusantrex bulamadı. Luzmila'nın büyük kızı o gün Buenaventura'ya gidip gelecekti; Damaris Luzmila'nın ne diyeceğine hiç aldırmaz etmeden merhemi oradan alıp getirmesini istedi ondan.

Gusantrex son tekneyle geldi ve Damaris sonraki günleri köpeğin yaralarına merhem sürmekle, ona yiyecek hazırlamakla, onu şımartmakla geçirdi.

Yaraları iyileşen köpek epey kilo almıştı ama Damaris ona hâlâ bakıma muhtaçmış gibi davranmaya, herkesin önünde onu şımartmaya, kimin ne diyeceğini umursamadan ona “Chirli” demeye devam ediyordu. Anneler Günü’nü kutlamak için gelen Luzmila’nın yanında bile öyle davrandı.

Luzmila o gün bütün ailesini alıp gelmişti: Kocas, kızları, damadı, torunları, hatta Gilma Yenge bile ordaydı. Gilma Yenge’yi merdivenlerden çıkarmak için epey uğraştılar. Getirip büyük evin verandasındaki sallanan koltuğa oturtular. Çardaktaki odun ocağında tavuklu *sancocho* pişirdiler, havuzu suyla doldurup içine girdiler. Hiçbiri de, “Buna nasıl cüret ediyoruz,” demedi. Damaris’e her şeyi düşünüp, planlayıp öyle gelmişler gibi geldi; şakalarına gülmesine, çocuklarla oynamasına rağmen kendini hiç iyi hissetmiyordu. Birileri onların Reyes ailesinin evlerini işgal ettiklerini görecekt olursa ne derler, diye düşünerek utanıyordu. Gilma Yenge verandada, sallanan koltukta kraliçeler gibi arkasına yaslanarak yelpazeleniyor, Rogelio kendini havuzun yanındaki bir şezlonga atmış, Luzmila’yla kocası havuzun kenarına oturmuş içkilerini içiyorlar, küçük kızlar havuza dala çıka oynuyorlar, havuzdan yeni çıkmış olan Damaris, ayakla-

rından akan suyun döşeme taşlarında bıraktığı izlere al-
dırış etmeden, üzerinde iş yaparken ya da denize girer-
ken giydiği askılı beyaz bluz ve kısa bir taytla, koca kıçı-
nı sallayarak yürüyordu. Damaris kendi kendine: “Şu
anda birileri bizi göreceksin, evin sahibi olduğumuz
için böyle rahat davrandığımızı sanmaz kesinlikle,” di-
yordu. Garip giysiler içindeki bir grup yoksul zencinin,
zenginlerin malını kullandıkları hemen anlaşılırdı. Ona
göre eşit olmayı düşünmek, ensest bir ilişkiye girmek ya
da cinayet işlemek kadar büyük bir suçtu.

Sırtını çardağın duvarına dayayarak ayaklarını uza-
tıp yere oturdu. Köpek de geldi yanına uzandı, başını
onun bacaklarına koydu. Damaris köpeği okşamaya baş-
layınca Luzmila ona dik dik baktı; sonra onaylamıyor
gibi kafasını sallayarak gitti, Rogelio'ya içki servisi yaptı.

“Seni yataktan atıp köpeklerle mi yatıyor bu?” diye
sordu Rogelio'ya. “Öğle yemeğinde de en iyi parçayı ona
verdi.”

Luzmila abartıyordu. Evet, Damaris köpeğine de
bir tabak *sancocho* vermişti ama içinde sadece tavuğun
derisiyle, kendi tabağından çıkarıp koyduğu bir parça ta-
vuk eti vardı.

“Henüz değil,” diye karşılık verdi Rogelio, “ama ne
diye bu hayvana bakmak için bu kadar zaman harcar bil-
mem. Bir kere dağa kaçtı ve kayboldu bu köpek. Ben
derim ki, bunu yine yapacak, tekrar kaçacak.”

Rogelio haklı çıktı. Senyora Rosa'nın evine gittikleri gün yeniden kaçtı köpek. Damaris her zamanki gibi onu Senyora Rosa'nın evinin arka avlusuna bırakıp içeri girmişti. Evi havalandırmak için pencereleri açtı; köşelerde biriken örümcek ağlarını ve mobilyaların tozunu aldı; döşeme tahtalarını süpürüp cilaladı; mutfak ve banyoyu temizledi; işi bitince haşereye karşı bütün evi tutsüledi. Saat dörtte evden çıktığında elleri karton gibi hışır hışır olmuştu ve temizlik malzemesi kokuyordu.

Köpeğini almak için arka avluya gittiğinde köpek orada değildi. Gökyüzü, yere degecekmiş gibi alçalan gri bulutlarla doluydu; hava çok ağırdı. Damaris, köpeğin sıcağın bunaldığı için eve dönmüş olabileceğini düşündü.

Biraz su vermek için doğrudan onu aramaya başladı. Öteki köpeklerin üçü de sıcağın dilleri bir karış dışarıda, kulübenin altında yatıyorlardı. Ama kendi köpeği yoktu görünürde. Büyük evin altına, merdivenlerin oraya, çardağa, bahçeye... her yere baktı. Kendisi de sıcağın bunalmış, terden sırlıklam olmuştu. Biraz su dökünüp de rahatlayabilse ne iyi olurdu... Ama köpeği bulmak daha önemliydi. Yüksek sesle köpeği çağırarak koca arazinin her yerine baktı. Bulamayınca onu çağırmaya devam ederek dağa doğru yürüdü. Ortalık kararıp da ya-

linayak ve elinde fener olmadan yürümek tehlikeli olmaya başlayınca eve döndü.

Üzerine yapışan terden kurtulmak için çamaşırhanede biraz su dökündü. Köpeği için endişelenmekten çok onun çekip gitmiş olmasına, üstelik bu kez öteki köpeklerin hiç etkisi olmadan, kendi başına gitmesine, kendisini bağırarak aramak zorunda bırakmasına, özellikle onun tekrar kaçacağını söyleyen Rogelio'yu haklı çıkarmasına içerliyor, giderek öfkeleniyordu. Ama Rogelio elinde birkaç balıkla eve geldiğinde bunların hiçbirini ona anlatmadı, köpeğin eksikliğini fark etmesin diye de o gece aramaya gitmedi. Öfkesi öyle artmıştı ki televizyondaki diziye bile kafasını veremiyordu. Haberler okunurken, Rogelio'nun getirmiş olduğu balıkları iyi bir yere kaldırmak bahanesiyle dışarı çıktı, etrafa son bir kez daha göz attı.

Bulutlar dağılmış, hava serinlemiş, gökyüzü pırlı pırlıydı. Karanlığın içinde, denizin üzerinde, uzaklarda, mavituruncu şimşeklerin çaktığı görülüyor, hafif bir gök gürültüsü duyuluyordu. Köpek dönmüş, minderinde yatıyordu. Damaris onu gördüğüne sevindi ama bunu belli etmedi.

“Chirli! Seni kötü köpek!” diye çıkıştı, hayvan ayağa kalkıp da kendisine kuyruk sallamaya başlayınca.

Köpek kuyruğunu bacaklarının arasına sıkıştırıp başını eğdi.

“Bu akşam yemek yok sana!”

Bunu söyler söylemez de pişman oldu, ona vermek için sakladığı yemek artıklarını getirip önüne koydu.

Ertesi sabah köpek inanılmayacak kadar uysaldı; Damaris'in yanından hiç ayrılmadı. Damaris de onu affetti ve Rogelio'nun yanılmış olduğunu düşündü; köpeği için hâlâ umut vardı. Rogelio'nun getirip çardağa bırakmış olduğu, tekneleri bağlamak için kullanılan iplerden

bir parça aldı; onun yaptığı gibi bir denizci dğđmđ yapmaya çalışarak ipi kđpeđin boynuna doladı, ipin ucunu çardaktaki direklerden birine bağladı, sonra da yanına oturup kđpeđin gitmeye kalkışmasını bekledi.

Kđpek bunu yaptığı an ip çekilmeye başladı. Damaris de ona, sakın olmasını, ondan beklediği tek şeyin, bir daha kaçmaması olduğunu, itaatkâr ve uslu bir kđpek olmasını, dağda kayb olduğunda otuz üç gđn boyunca çektiği açlığı ve yaşadığı korkunç şeyleri hatırlamasını, aptallık etmemesini, yaşamış olduğu şeyden dersler çıkarmasını söyledi. O anda Rogelio, kulđbeyi tamir etmek için kestiği dallar kuşağında, ormandan dđndđ, Damaris'in yaptığı şeyi gđrđnce heyecanla bağırdı:

“Öldürmek mi istiyorsun hayvanı!”

“Neden bđyle diyorsun?” diye sordu Damaris.

“Bu dğđm kayıyor! Hayvan boğulacak!”

Damaris kđpeđin boynundaki ipi çözmek için aceleyle atıldı, ama öyle telaşla hareket ediyordu ki dğđmđ çözmek yerine daha da sıkıştırdı. Rogelio Damaris'i kolundan tutup kenara çekti, kđpeđi yere yatırdı, bıçağını çıkardı. Damaris dehşetle haykırmak üzereyken Rogelio kđpeđin boynuna dolanmış olan ipi kesti; kđpek serbest kaldı.

Kđpek sakinleşip biraz su içtikten sonra Rogelio Damaris'e kđpeđi nasıl bağlayacağını gđsterdi. Kayan dğđm yapmayı bilmesi iyiydi ancak ipi hiçbir zaman kđpeđin boynuna dolamamalıydı. Bunun yerine dğđmđn halkasını kđpeđin omzundan ve ön bacaklarından birinin altından geirmeliydi, tıpkı insanların çantayı omuzlarına çaprazlamasına asmaları gibi...

Damaris bir hafta boyunca köpeği bağlı tuttu. Ama güneş geldiği zaman hayvan gölgeye çekilebilsin ya da ihtiyacını gidermek için çardağın arkasına gidebilsin diye ipini uzun tutuyordu. Köpeğin su içtiği tası ne zama boş görse dolduruyor, yiyeceğini bağlı olduğu direğin dibine koyuyordu. Geceleri vampir yarasalar köpeğin kanını emmesin diye her zamanki gibi ışıklardan birini açık bırakıyordu.

Bir haftanın sonunda onu serbest bırakmadan önce gözlerinin içine baktı, "Göreceğiz," dedi. Köpek serbest kalır kalmaz yabani at yavrusu gibi koşmaya başladı. Onun kaçacağını sandı Damaris; ancak öyle olmadı. Yorulunca dili bir karış dışarıda, çardağa döndü, Damaris'in yanına yattı. Damaris bunun iyiye işaret olduğunu düşündü; yine de onu izlemeye devam etti. Gözünün önünden ayrılmasına izin vermiyor, biraz uzaklaşacak olsa yanına dönmeye mecbur edene kadar seslenip çağıyor, geceleri bağlıyordu. Buna rağmen köye indiği vakitler ya da çok işi olduğunda onunla ilgilenemiyordu.

Ona biraz inanıp da gözünü üstünden ayırdığı an köpek yine kaçtı. Bu kez bir gün ve bir gece dışarıda kaldı. Ondan sonra da hiçbir şey işe yaramadı: Ne bir ay boyunca bağlı tutmak, ne tamamen serbest bırakmak, ne kaç-

masın diye sürekli gözetlemek, ne ceza olarak yiyecek vermemek, ne fazla yiyecek vermek, ne sert davranmak, ne sevgiye boğmak... Köpek en küçük fırsatını bulduğu anda kaçıyor, saatlerce, günlerce dönmüyordu.

Rogelio bu konuda hiçbir şey söylemiyor, hiçbir yorum yapmıyordu ama onun aklından "Ben söylemiştim" diye geçirme olasılığı bile Damaris'i altüst etmeye yetiyordu. Bu duyguların da etkisiyle köpeğe öfke duymaya başladı. Köpeğin yine çekip gittiği günlerden birinde çardakta duran minderini götürüp kayalıkların arka tarafındaki koyda duran boş motor yağı şişeleri ve çatlak benzin bidonlarından oluşan çöp yığınına üzerine fırlattı. Köpeği sevip okşamayı, yemek artıklarının en iyi taraflarını ona ayırmayı, kuyruk salladığında ilgi göstermeyi, yatmaya giderken iyi geceler demeyi, hatta geceleri yarasalar ısırmasının diye ışık açmayı bile bıraktı. Öyle ki bir gün, köpeğin burnunun bir yarasa tarafından ısırılmış olduğunu ancak Rogelio söyleyince fark etti. Yaranın hâlâ kanıyor olmasına aldırış etmeden kendine sabah kahvesi hazırlamayı sürdürdü. Rogelio hayvana bakıp bakmayacağını sorduğu zaman da omuzlarını silkerek kahveyle ilgilenmeye devam etti. O zaman Rogelio kalktı, kulübeye gitti, Gusantrex'i arayıp buldu, getirdi, köpeğin burnundaki yaraya sürdü.

Yara iyileşti. Şimdi artık yarasalar köpeği ısırmasın diye geceleri çardağın ışığını açık bırakan Rogelio oluyordu. Damaris'in işini hafifletmek için değil, bu durumu dışarıdan bir gören olursa, köpek adamın da karısı hayvanları sevmediği için köpeği istemiyor, demesin diye yapıyordu. Köpeğin varlığı Damaris'e ağır gelmeye başlamıştı. Kötü kokusundan, silkinip tüylerini dökmesinden, ağzından burnundan akan salyanın, sümüğün hem görüntüsünden hem her yere bulaşmasından rahatsız oluyordu. Gitsin, bir daha gelmesin, zehirli yılanlar sokup öldürsün istiyordu.

Ama onun beklediğinin tam tersine, köpek sakinleşti, kaçmayı bıraktı. Damaris'in çevresinden ayrılmıyordu artık. Damaris çardakta temiz çamaşırları katlarken onun yanında, televizyon seyredirken ya da büyük evin işlerini yaparken büyük evin altında yatıyordu. Bir gün Damaris kendini eskisi gibi köpeği okşarken buldu.

"Benim güzel köpeğim," dedi Rogelio'ya duyurmayla çalışarak. "Akıllandı artık."

Akşamın ilk saatleriydi; yanında köpeğiyle merdivenlerin en üst basamağına oturmuş, körfezde dev bir anakonda yılanı gibi sessizce ve hızla yükselen gelgite bakıyordu. Rogelio da kulübeden çıkardığı bir plastik sandalyeye oturmuş, bıçakla tırnaklarını temizliyordu.

"Sadece hamile olduğu için böyle," diye karşılık verdi Rogelio.

Midesine bir yumruk yemiş gibi oldu Damaris, nefesi kesildi. Buna karşı söyleyebileceği hiçbir şey yoktu; köpeğin hamile olduğu gerçekten de apaçık belliydi: Karnı büyüyüp sertleşmiş, memeleri şişmişti. Bunu Rogelio'nun söylemek zorunda kalması ise inanılmaz bir şeydi.

Damaris öyle büyük bir üzüntüye kapılmıştı ki, yataktan kalkmak, yemek yapmak, hatta lokmaları çiğneyip yutmak bile büyük bir külfet oluyordu. Ona göre hayat artık, karşıya geçmek için girmek zorunda kaldığı, suyu beline kadar yükselen, dibi ayaklarını yutan çamurla dolu o körfeze benziyordu. Yalnızdı... Yapayalnızdı... Çocuk doğurmasına olanak vermeyen, sadece etrafındaki eşyaları kırıp dökmeye yarayan, sakar bir bedeni vardı.

Hemen hemen kulübeden dışarı hiç çıkmıyor, tüm vaktini oraya kapanıp televizyonun karşısında, yere koyduğu bir minderin üzerinde oturmakla geçiriyordu. Hiçbir şey umurunda değildi artık: Dışarıda deniz yükseliyor-muş ya da çekiliyormuş, kovalardan boşanırcasına yağmur yağıyormuş, tehditkâr ormanlarla kuşatılmış bir yerde yaşıyormuş, öteki odada uyuyan kocası ona neyin var diye sormuyormuş, kuzeni sadece onu eleştirmek için geliyormuş yanına, annesi onu bırakıp Buenaventura'ya gitmiş, sonra da ölmüş... ya da o kadar severek büyüttüğü köpeği ondan kaçıyor-muş... Hiçbirinin önemi yoktu.

Damaris köpeği görmeye katlanamıyordu. Kulübenin kapısını her açtığında karşısında onu biraz daha büyümüş karınla görmek bir işkenceydi. Köpek ise ondan hiç uzaklaşmıyor, kulübeden çardağa, çardaktan çama-

şırhaneye, çamaşırhaneden kulübeye, nereye giderse sürekli onu takip ediyordu. Damaris onu kendinden uzaklaştırmaya çalışıyor, "Defol! Git başımdan!" diyerek kovuyordu. Hatta bir keresinde ona vuracakmış gibi elini kaldırdı ama köpek korkmadı bile; karnında taşıdığı yavruların verdiği ağırlıkla, onun peşinden yavaş yavaş yürümeye devam etti.

Çok yağmurlu bir geceydi; buna rağmen kulübenin içi aşırı sıcaktı. Elektrikler kesildiği için ışık yoktu, televizyon çalışmıyordu. Salon, insanı deli eden o küçük sineklerle doluydu. Rogelio hindistancevizi kabuğu toplamayı unuttuğundan onları kovacak bir şey yapamıyorlardı. Damaris bu yaratıkların işkencesinden korunmak için başından aşağı örttüğü bir çarşafa büründü, içeri yağmur girmesin diye kapalı tuttuğu pencerenin önüne bir plastik sandalyeye koyarak oturdu, bir cenaze töreninde dua eden insanların mırıltısını andıran yağmur sesini dinlemeye daldı. Rogelio ise burada sıcaktan bunalarak oturmaktansa etrafı açık çardakta serin serin oturmanın daha iyi olacağını söyleyerek yağmurluğunu ve botlarını giydi, oraya gitti. Çok geçmeden de kapı gürültüyle açıldı; Rogelio görüldü. Yağmurluk üzerinde olmadığı için sıırıslıklam olmuştu.

"Köpek doğuruyor!" diye haber verdi heyecanla.

Damaris pencerenin önünde oturduğu yerden kılmıdamadan, "Beni ilgilendirdiğini mi sanıyorsun?" diye karşılık verdi.

Rogelio buna inanamıyor gibi kafasını sallayarak, "Aklını mı kaçırdın sen?" dedi. "Bu köpek senin, öyle değil mi? Hani çok seviyordun onu?"

Damaris cevap vermeyince Rogelio arkasını döndü, çıkıp gitti.

Yeni doğan yavruları ertesi sabah, karnı acıkıp da

kendine yiyecek bir şeyler hazırlamak için çardağa gittiğinde gördü Damaris. Rogelio kendi yağmurluğunu katlayıp koyarak onlara bir yatak hazırlamıştı. Yavrular orada, annelerinin memelerini emip duruyorlardı. Her biri ayrı renkte dört yavruydu. Miniciktiler; tıpkı Damaris'in annelerini Donya Elodia'nın restoranının önünde bulduğu zaman olduğu gibi... Süt kokuyorlardı... Damaris daha fazla dayanamadı; yavruları tek tek eline aldı, burnuna götürüp kokladı, sonra göğsüne bastırdı.

Köpek, berbat bir anne çıktı. İkinci gece yavrularından birini yedi, ondan sonraki günlerde de kalan üç yavruyla ilgilenmedi. Yavruları öylece bırakıp, ya havuzun etrafındaki taşların üzerinde güneşlenmeye, ya her zaman serin olan çamaşırvhanede yatmaya, ya evlerden birinin altında yatan öteki köpeklerin yanına gidiyordu. Onu zorla çardağa götürüp yavruları emzirmesini sağlamak Damaris'e düşüyordu.

Yavrular iki haftalık olunca Damaris onları beslemek için süttozu almak zorunda kaldı, çünkü annelerinin sütü onları doyurmaya yetmiyordu ve açlıktan sürekli viyaklayıp duruyorlardı. Daha bir aylık bile olmadan anneleri yine kaçtığı için yemek artıklarını yemeyi öğrenmek zorunda kaldılar. Köpek günler sonra dönüp geldiğinde sütü kurumuştı. Böylece yavrularıyla ilgilenmeyi tümenden bıraktı.

Yavrular havuzun kenarındaki taşların üzerine, çardağa, merdivenlere, rasgele her yere çişlerini ve kakalarını yapıyorlar ama toprağa yapmayı bir türlü öğrenmiyorlardı. Şimdi de Damaris o kadar işin arasında onların peşinde koşup pisliklerini temizlemek zorunda kalıyordu. Senyora Rosa'nın evini temizlemeye gittiği bir gün, uzun süre dışarıda kaldığı için bununla ilgilenemedi. Balıktan dönen Rogelio görmeden etraftaki kakalardan birinin üzerine bastı. Yalınayak değildi; naylon terlikler

vardı ayağında, temizlemek için sadece otlara sürmesi yeterliydi. Buna rağmen çok kızdı ve bağırarak Damaris'e, bir daha böyle bir şey olursa bunu ona pahalıya ödeteceğini söyledi.

Rogelio bir daha pisliğe basmadı ama birkaç gün sonra yavrulardan biri onun üzerine atılıp sivri dişleriyle ayak parmaklarından birini ısırma kalkınca öyle bir tekme attı ki yavru kulübenin duvarına yapıştı.

Damaris, "Kaba herif!" diye bağırarak koşup yavruya baktı. Üç yavrudan bir tek bu dişiydi ve kardeşlerinden daha oyuncuydu. Simsiyah bir yumağa benziyordu; sadece gözlerinin üzerinde biraz beyaz tüy vardı.

Rogelio yavruya ne olduğuna aldırmaz etmeden, özür bile dilemeden yürüdü gitti. Çok sert bir tekme yemiş ve sersemlemiş olmasına rağmen çabuk toparlandı yavru. Birkaç dakika sonra yine oynamaya başladı.

Ertesi günden itibaren Damaris yavruları verebileceği yerler aramayı kendine iş edindi.

Uzun kulaklı, kıvırlı tüylü bir erkek olan en büyük yavruyu, komşu köye giden yolda, yokuşun başında, turistlere kiralanmış kulübelerin sahibi aldı. Annesi gibi gri renkli kısa tüylü olan ikinci erkek yavruyu Don Jaime'nin kız kardeşi aldı. Dişi yavruya gelince... Onu hiç kimse istemiyordu. Bu yörede bir tek veteriner ya da hayvanları kısırlaştırma işi yapan bir tek yer yoktu. Kimse hamile kalmasın diye dişi bir köpeğin peşinden koşmak ya da yavrularıyla uğraşmak istemiyordu. Damaris yeni doğan köpek ve kedi yavrularından kurtulmak için hepsini birden kayalıklardaki uçurumdan denize atanları görmüştü.

Yavrulara yer bulmak için ona yardım eden Donya Elodia, Ximena'nın hep dişi bir yavru almak istediğini hatırladı. Damaris'in de Donya Elodia'nın da tanıdıklarının hiçbiri Ximena'nın telefon numarasını bilmiyordu. Bu yüzden Damaris kalkıp komşu köye, onun tezgâh açtığı el sanatları çarşısına kadar gitti. Dişi yavruyu almak isteyip istemediğini sordu.

Ximena büyük bir heyecanla, dişi yavruyu seve seve alacağını söyledi. Ertesi gün Damaris'in yaşadığı yere, kayalıkların üstündeki eve gelip alması konusunda anlaştılar. O tarafları bilmediği için Damaris ona yolu tarif etti; birbirlerinin cep telefonu numaralarını aldılar. Ertesi gün

Damaris bütün gün Ximena'nın gelip yavru köpeği almasını bekledi ama Ximena görünmedi. Damaris telefonunda kontör kalmadığı için onu arayamadı, bir sonraki güne kadar beklemek zorunda kaldı. Deniz çekilince köye indi; Don Jaime'nin dükkânındaki genel telefondan Ximena'yı aradı; ancak telefon açılmadı. Ximena o gün de, ondan sonraki günlerde de köpeği almaya gelmedi.

Bir hafta da böyle geçti. Yavrunun bakımı iyice zorlaşmıştı. Yetişkin köpeklerden daha çok yiyor, Damaris'in ayaklarını ısırma, çişini, kakasını yapması gereken yerin dışında her yere yapmaya devam ediyor, önünden geçtiği her şeye zarar veriyor, sandalyelerin ayaklarını, Damaris'in özel günlerde giydiği ayakkabılarını, mutfakta kullandığı bezleri kemiriyordu. Rogelio'nun balık tutarken kullandığı şamandıraları da kemirip parçaladığını görünce, Rogelio kızmasını, hayvanı cezalandırmasını diye şamandıraları götürüp kayalıklardan aşağı attı. Rogelio şamandıraların nerde olduğunu sorduğu zaman da, "Görmedim," dedi. Rogelio kuşkulandı, Damaris'e dik dik baktı ama bir şey söylemedi.

Damaris insanların köpek yavrularını neden uçurumdan denize attıklarını anladığını düşünmeye başladı. Kendisinin de bunu yapması gerektiğine ikna olmak üzereyken köyde, işi iskelede turistlerin valizlerini taşımak olan bir adam yanına yaklaştı. Damaris'in elindeki köpek yavrularını isteyene verdiğini duymuştu. Acaba ona verebileceği bir yavru kalmış mıydı? Damaris elinde sadece bir dişi yavru kaldığını söyledi.

"Ne zaman verebilirsin onu bana?" diye sordu adam.

Damaris Ximena'yı arayıp bu yavruyu almaktan vazgeçtiğine emin olmak istedi bir an. Ama iskelede olmasına, kullanabileceği pek çok telefon kulübesi bulunmasına rağmen Ximena'yı aramamaya karar verdi. Ya telefon ettiğinde yine cevap vermezse... Ya köpeği almak

isteyen adam başka birine söz verilmiş olduğunu duyup vazgeçerse... Daha da kötüsü, ya Ximena telefona cevap verir, gelip alacağını söyler, sonra yine gelip almazsa...

"İstersen şimdi gel al," dedi adama.

Deniz çekilmişti; böylece dizlerine kadar gelen suda körfezin içinden yürüyerek karşıya geçebildiler. Adam kayalıkların üzerine daha önce hiç gelmemişti. Bahçeyi, havuzu, körfezin üzerinden adalara ve açık denize uzanan manzarayı görünce hayranlıktan ağzı açık kaldı. Ama büyük ev hakkında hiçbir şey söylemedi.

"Sahipleri yirmi yıldan beri bu evin bakılıp boyanması için para falan göndermiyorlar," diye açıkladı Damaris.

"Ayakta kalması mucize," diye cevap verdi adam.

Damaris yavru köpeği verince adam sevine sevine aldı, köpeği okşayarak gitti. Damaris merdivenlerin tepesinden gözleriyle onu takip etti. Son derece çirkin, yüzü sivilce izleriyle dolu, görünüşü hastalıklı, aşırı zayıf, zavallı bir adamdı. Karısı adamdan en az yirmi yaş büyük, Damaris'ten daha şişman bir kadındı. Ama Damaris köyün içinde her zaman el ele görürdü onları. Köpeği bu kadar çok istemelerinin nedenini düşündü. Çocukları olmadığı içindi belki de... Onları bir arada tutan da bu muydu acaba?

Ximena bir hafta daha ortalarda görünmedi. Yani kararlaştırdıkları günden on beş gün sonra, haber vermeden çıktı geldi. Damaris kulübedeki tuvaleti temizlemekle uğraştığı sırada köpekler havlamaya başladı. Ne olduğunu anlamak için işini bırakıp dışarı çıkınca Danger, Mosco ve Olivo'nun gergin vücutlarıyla merdivenin başında durup, her an saldıracaklarmış gibi havladıklarını gördü. Ximena birkaç basamak aşağıda, son sahanlıkta, kımıldamaya korkarak kalakalmıştı. Damaris köpekleri susturdu ve oradan uzaklaştırdı da Ximena merdivenleri çıkabildi.

Deniz alçalmış olduğu için körfezin içinden yürüyerek geçmişti. Bacakları ıslak, ayakları ve ayağındaki naylon terlikler çamur içindeydi. Çok yorulmuş, ter içinde kalmıştı. Ta komşu köyden buraya yürüyerek gelmenin, körfezi geçmenin, merdivenleri tırmanmanın verdiği yorgunluğa bir de her an parçalamaya hazır üç köpekle karşı karşıya kalmanın korkusu eklenince iyice bitkin düşmüştü. Damaris ona su ikram etmek istedi, ama Ximena boyuna çaprazlamasına astığı çantayı işaret ederek, "Suyum var," dedi ve sabırsızlıkla ekledi: "Köpeğimi almaya geldim ben."

Damaris bir yandan çamaşır suyundan çıkmış ellerini

bluzuna kurularken bir yandan da utana sıkıla Ximena'ya cevap verdi: O gelmeyince ve telefonlara cevap veremeyince yavruyu almaktan vazgeçtiğini düşünüp başkasına vermişti.

"Ne?" dedi Ximena. "Benim köpeğimi başkasına mı verdiniz?"

Damaris başını evet anlamında sallayınca Ximena iyice köpürdü. Söz verildiği andan itibaren köpek onundu; üstelik kendisi istememiş, Damaris önermişti köpeği almasını... Artık kendisine ait olmayan bir hayvanı başkasına nasıl verirdi? Bu köpeği almayı ne kadar çok istediğini bilmiyor muydu? Ne hayaller kurmuştu bu köpekle ilgili... Ta Buenaventura'dan onun için özel olarak mamalar getirtmiş, ona güzel bir yatak hazırlamıştı. Damaris'in en azından nezaketen bir haber vermesi gerekirdi. O zaman cehennemin dibindeki bu yere gelmek için bu kadar uğraşmak zorunda kalmazdı!

Damaris sakın bir şekilde, bu kadar bağırıp çağırmasına gerek olmadığını söyledi Ximena'ya. Neden başkasına vermek zorunda kaldığını yeniden açıklamaya çalıştı. Ama Ximena sanki kulaklarını tıkamış, hiçbir şey duymuyor gibiydi, böyle bir durumla karşılaşmış olmaksızın kendisinin de sorumlu olduğunu anlamaya da kabul etmeye de niyeti yoktu. Birden Damaris'in sözünü kesti:

"O zaman başka bir yavru verin."

Damaris hiç cevap veremedi, gözleri yerde, öylece kalakaldı. Ximena durumu anladı:

"Ne oldu? Başka yavru kalmadı mı?" dedi.

Damaris bu kez kafasını hayır anlamında sallayarak, "Sadece üç yavru vardı," diye cevap verdi. "Size önerdiğim dişi olduğu için kimsenin almak istemediği son yavruydum."

Ximena bildiği tüm lanetleri Damaris'in üzerine yağdırmak ister gibi bakıyordu. İçinde bulunduğu o an hiç bitmeyecekmiş gibi geldi Damaris'e.

"Bana ait olan yavruyu başka birine vermeden önce beni aramanız gerekirdi," dedi Ximena sonunda.

"Aramayı düşündüm ama daha önce aradığımda cevap vermediğiniz için..."

"Ne yani? Yine cevap vermeyeceğimi mi düşündünüz?"

Damaris'in sesi iyice alçaldı:

"Yavruyu almak istemediğinizi sandım."

"Çok kötü yaptınız, beni aramalıydınız!"

Damaris sözü uzatmak istemedi; buna gerek yoktu. Ximena gitmek için arkasını döndüğü an merdivenlerden çıkıp gelen dişi köpeklerle karşılaştı. Köpek son zamanlarda evden kaçınca sadece dağ tarafına gitmiyordu artık, köye de gidiyordu. Sudan nefret etmesine rağmen deniz yüksek olduğunda bile körfezi yüzerek geçmeyi öğrenmişti. Üzerinden sular akıyordu ve ayakları çamur içindeydi. Ximena öfkeli görünmüyordu artık, yeniden Damaris'e döndü.

"Yavruların annesi mi bu?" diye sordu.

"Evet," dedi Damaris.

"Çok güzel bir köpek. Ben de böyle bir köpeğim olsun diye hayal ediyordum hep. Ne yazık ki ellerim boş gidiyorum."

Ximena yoluna gitti. Köpek Damaris'e kuyruk sallamaya başladı. O anda bu köpekten iyice nefret etti Damaris. Bir haftadır dışarılarda sürtüyordu; şimdi de üzerinde getirdiği tüm pisliği buraya bırakmaya gelmişti.

O akşam Damaris uzun süre köpeğe baktı durdu. Aklından geçenler hiç de kötü şeyler değildi. Bir süre sonra köpeği bağlarken eskiden yaptığı gibi kafasını, sırtını okşadı.

Ertesi sabah ipinden tuttuğu köpekle birlikte köye indi. Gelgit iyice alçalmış olduğu için genişleyen, denizle ve gökyüzüyle aynı gri rengi paylaşan kumsal boyunca yürüdüler. Balıkçılar teknelerine binip denize açılmışlardı; kumsalda, çöplerin arasında oynayan sümüklü, çıplak çocuklar vardı sadece. Gece boyunca olanca şiddetiyle yağıp duran yağmur şimdi insanların sokağa çıkıp hiç yağmur yağmıyormuş gibi gündelik işlerini yapmalarına engel olamayacak bir çisentiye dönüşmüştü. Yağmur her zaman öylesine serin ve temiz olurdu ki, dünyadaki tüm pislikleri temizleyecek sanılırdı, ama aslında her yerin bir küf tabakasıyla kaplanmasının sorumlusu oydu: Ağaç gövdelerinin, iskelenin beton sütunlarının, elektrik direklerinin, ahşap evlerin tahta kazıklarının, tahta duvarlarının, çinko ve asbest kaplı çatılarının, her şeyin...

Sahil boyunca ilerlerken, evlerin, restoranların altından sokak köpekleri çıkıyor, Damaris'in köpeğini koklamak için yaklaşıyorlardı. O da Damaris'in öfkesini artırmak ister gibi o sokak köpeklerinin hepsine kuyruk sal-

layarak onları tanıdığını belli ediyordu. Donya Elodia'nın restoranda olmadığını görünce rahat bir nefes aldı, çünkü onunla karşılaşacak olsaydı ne yapmaya gittiğini açıklamakta güçlük çekecekti.

Kumsalı geride bıraktılar, asfalt yoldan yukarı doğru çıktılar, sıra sıra evlerin, dükkânların, cepheleri boyalı ya da kaplama, bahçelerinde orkideler açan, sahildeki otellerden daha iyi durumda, küçük ahşap otellerin önünden, havalimanından, balinalar geldiği zaman denizde atlayıp zıplamalarını seyretmek için yapılmış olan Balina Parkı'ndan geçtiler, komşu köye vardılar.

Hava hâlâ kapalıydı ama yağmur durmuştu. Ximena tezgâhını açmış, satacağı ürünleri tek tek, büyük bir özenle, cetvelle çizilmiş gibi büyük bir düzen içinde, kadife kumaşın üzerine yerleştiriyordu. Onları görünce şaşırdı; gelip tezgâhın önünde durduklarında daha da şaşırdı.

"Ne yapıyorsunuz burada?"

"Bunu size getirdim," dedi Damaris

"Köpeği mi?" diye sordu Ximena hayretle.

"Eğer kabul ederseniz, evet..."

"Elbette kabul ederim!" dedi Ximena heyecanla.

"Simón'cuğumun kardeşini nasıl kabul etmem!"

Ama birden durdu, kafasını uzatıp kuşkulu gözlerle Damaris'e baktı.

"Neden veriyorsunuz onu bana?"

"Çünkü siz benden daha çok seviyor ve istiyorsunuz onu."

Bu açıklama Ximena'yı fazlasıyla memnun etti.

"Sizin çok köpeğiniz var," dedi köpeği okşayarak. "Adı ne?"

"Chirli."

Ximena köpeğe sevgi göstermek için bir yandan kafasını ve sırtını okşarken bir yandan da çocuğa seslenir

gibi harfleri peltek peltek söyleyerek, "Chidyî'm, medhaba," dedi. "Medhaba benim tatyî köpeğim. Nasıysın?"

Köpek ona kuyruk salladı.

"Onu bağlamanız gerek," diye uyardı Damaris. "En azından alışana kadar... Yoksa kaçır."

"Kesinlikle," dedi Ximena.

Buna rağmen birkaç gün sonra köpek kayalıklardaki eve çıkageldi. Damaris televizyonda seyrettiği diziyi bıraktı, köpeği kovmak için kulübeden dışarı fırladı; artık burada istenmediğini anlasın diye korkutmaya çalıştı. Öfkeli bir suratla, tehditkâr bir sesle bağırarak kovdu. Ama köpek korku bilmiyordu. Damaris'in onca bağırma sonucu elde edebildiği tek şey, köpeğin büyük evin altına kaçması oldu. Bir süpürgeyle onu oradan çıkarmaya çalışınca köpek süpürge'nin de, havuzu temizlerken kullandıkları balıkçı ağının uzun sopasının da yetişemeyeceği bir yere, evin en ortasına kaçtı.

Telefonunda kontör olsaydı hemen Ximena'yı arayacak, gelip köpeğini almasını söyleyecekti. Böylece sorununu çözecek, rahat rahat televizyondaki diziyi seyretmeye devam edecekti. Ne yapacağını bilemedi, umutsuzluğa kapıldı ve içinden Ximena'ya söylenmeye başladı: "Yaşlı cadı! Nasıl bir insansın sen? Sana köpeği bağla demedim mi?" Sanki Ximena cevap vermiş gibi devam ediyordu: "Bağladın öyle mi? Demek iyi bağlayamamışsın, salak! Her yerin kırıışmış, saçların beyazlamış ama boktan bir düğüm yapmayı bilmiyorsun!" Damaris elindeki uzun sopayla köpeğe ulaşmaya çalışarak, sanki karşısında bir insan varmış da onunla kavga ediyormuş gibi

kızıp köpürerek büyük evin etrafında dönüp duruyordu. Rogelio, Senyora Rosa'nın bahçesindeki çimleri biçmeye gitmişti, ama o anda Damaris'i görseydi aklını kaçırmış olduğunu düşünürdü.

Birden ne yapması gerektiğini buldu Damaris. Sopa'yı bıraktı, çamaşırhaneye gitti, kovaların en büyüğünü suyla doldurdu, bir de tas aldı, büyük evin yanına döndü, köpeğe en yakın yerde çömelerek oturdu, kovadan tasla aldığı suyu ona serpmeye başladı. İstedığı gibi ıslatamıyordu köpeği ama yine de sıçrayan birkaç damla bile sudan nefret eden köpeği evin altından çıkarmaya yetti. Damaris bahçeye kaçan köpeğin ardından hemen gitmedi, unutması için biraz bekledi, sonra sessizce yaklaşıp bir kova suyu üstüne boca etti.

Köpek korkuyla yerinden sıçradı, dönüp şaşırmış ve korku dolu bakışlarla Damaris'e baktıktan sonra uzaklaşmaya başladı. Kuyruğunu bacaklarının arasına saklamıştı; sık sık dönüp arkasına bakıyor, Damaris'in ne yapacağını anlamaya çalışıyordu. Damaris'e, köpekle arasındaki bağ bir daha tamir edilemeyecek şekilde kopmuş gibi geldi; köpekten kurtulmak isterken beklediğinin aksine, bu durum acı verdi ona, içi yandı.

Kendi köpeğiydi bu: Onu kurtarmış, sutyeninin içinde taşımış, yemeyi, kakasını uygun yerlere yapmayı ve nasıl davranması gerektiğini öğretmişti; şimdi artık yetişkin bir köpekti ve kendisine ihtiyacı kalmamıştı. Damaris tüm bahçeyi geçip merdivenlere varana kadar hayvanı kovalamaya devam etti. Köpeğin merdivenlerden indiğini, gelgitte suyu azalan körfezi geçip öte yana vardığını, silkelenip üzerindeki sudan kurtulmaya çalıştığını, okuldan dönen çocukların arasından geçerek yoluna devam ettiğini, hiç arkasına bakmadan köyün içine dalıp gözden kaybolduğunu gördü. Damaris ağlamadı ama ağlamaktan beter oldu.

Ertesi sabah köpek yine dönmüştü. Çardakta, her zaman minderinin durduğu yerde uzanmış yatıyordu. Damaris'i görür görmez ayağa kalktı, uzaklaştı. Damaris'in ipi alıp onu bağlamak için yaklaştığını görünce yağın yağmura bile aldırış etmeden çardaktan çıktı. O zaman Damaris onunla ilgilenmiyormuş gibi yaptı, ipi sakladı, ocağı yaktı, kendine kahve hazırlamaya başladı.

Çardağın saçakları altına sığınan köpek pek korunaklı olmayan bu yerde uzun süre kalamadı; çatıdan akan su üzerine sıcıyor, onu ıslatıyordu. Çardağın o taraftaki girişi ocağa yakındı ve Damaris, köpek oradan çardağa girinceye kadar sabırla bekledi. Girdiği anda da önceden hazırlamış olduğu ipi, ineklere kement atar gibi uzaktan atarak köpeğin boynuna geçirdi, itaat etmesini sağlamak için düğümü kaydırıp sıkıştırdı; sonra da yaklaşıp ipi gevşeterek, Rogelio'nun öğrettiği gibi ön bacaklarından birinin arkasından geçirdi.

Gece başlayan korkunç sağanak biraz hafiflemesine rağmen yakında duracak gibi görünmüyordu. Gelgit hâlâ yüksekti ve önüne kattığı her şeyi, ağaç dallarını falan sürükleyerek geri çekiliyordu. Rogelio biraz önce uyanmış, kulübeden çıkmamıştı. Damaris'in yanında köpeklerle merdivenlere doğru gittiğini görünce pencereden kafasını uzattı.

“Dışarı mı çıkacaksın?” diye sordu merakla.

Damaris evet anlamında başını salladı ve çardakta onun için kahve bıraktığını söyledi.

“Nereye gidiyorsun?”

“Köpeği bırakmaya ve alışveriş yapmaya,” dedi Damaris.

“Nereye bırakacaksın köpeği?”

“Onu hediye ettiğim hanımın yanına.”

“Birine mi hediye ettin köpeğini? Niye ki?” Anlamadan bakıyordu Rogelio.

Damaris cevap vermeden omuz silkti.

“Yağmur dininceye, deniz çekilinceye kadar beklemez misin?” diye devam etti Rogelio.

“Hayır.”

Rogelio hiçbir açıklama beklemedi, Damaris’i vazgeçirmeye çalışmadı; sadece yaptığını onaylamadığını belli edecek şekilde başını sallamakla yetindi.

“Gelirken el fenerim için dört pil getir bana,” dedi.

Damaris peki anlamında başını salladı ve yanında köpekle yoluna devam etti.

Körfezi kayıkla geçmesi mümkün görünmüyordu. Köpek yanındayken kürek çekemezdi. Beklemek yerine yüzerek karşıya geçmeye karar verdi. Fırtınanın sürükleyip denize döktüğü şeylerden korunmaya çalışarak, köpeğin ipini elinden bırakmadan yüzdü. Karşı kıyıya varınca başını kaldırıp kayalıkların tepesine baktı. Rogelio pencerenin önünde durmaya ve onu izlemeye devam ediyordu.

Yağmurun altında komşu köye kadar bütün yolu yürüdüler. Oraya vardıklarında kendisi de köpek de sırılsıklamdı ve soğuktan titiyorlardı. El sanatları çarşısının bulunduğu sokakta ne Ximena vardı ne de orada tezgâh açan yerliler... Damaris Ximena'yı sormak için biraz ilerideki dükkâna gitti; orada çalışan uzun boylu, açık renk gözlü bir delikanlı, eğer yanılmıyorsa, Ximena'nın evinin köyün öte tarafında, balıkçı teknelerinin çekildiği uzun bir koyun yanında olduğunu söyledi.

Damaris yanında köpek köyü boydan boya geçip kayıkhanelerin bulunduğu koyun başındaki yol ayrımına vardığında, emin olmak için bir kez de hemen oradaki dükkâna sordu. Oradan da görünüyordu aradığı yer: Kayıkhaneye inerken sol tarafta kalan, mavi boyalı, küçük ev... Yağmur hafiflemiş, çisentiye dönmüştü. Eve varınca kadar tamamen durdu.

Ximena'nın evi kayıkhaneye giden yolun geçtiği çamurlu arazinin tam ortasında, gerçek olamayacak kadar farklı, oyuncak gibi bir evdi. Kısa bir süre önce boyanmış olduğu belliydi, renkleri çok canlıydı; duvarlar elektrik mavisine, kapı, pencereler, verandanın parmaklıkları ve çatı kırmızıya boyanmıştı. Kapı açıktı ve içeriden, sonuna kadar açılmış, son derece gürültülü bir müzik sesi geliyordu.

Damaris verandanın merdivenlerini çıkınca içeriyi görebildi. Salonun arka tarafındaki açık mutfakta, bir kadın ocaktaki bir tencereyi karıştırıyordu. Ximena'nın yaşlarında, belki biraz daha genç, ona çok benzeyen bir kadındı. Salondaki kanepeye köyden iki zenci delikanlı yayılmıştı, üzerlerinde gömlek, ayaklarında ayakkabı yoktu. Delikanlılardan saçları örgülü olanın üzerinde sadece külot vardı; diğerrinin kafası tümnden tıraş edilmişti ve bacaklarında yırtık bir kot pantolon, boynunda kalın bir kolye vardı. Ximena ise bir elinde bira bardağı, öteki elinde sigarayla, delikanlıların tam karşısındaki tahta taburede oturuyordu. Saçları darmadağınktı, kafasını dik tutmakta zorlanıyordu. Saat henüz sabahın dokuzu olmasına rağmen hepsi de sarhoş görünüyordu; ya alkol, ya uyuşturucu içmiş, belki de ikisini birden almışlardı.

Damaris, "Günaydın," diye selamladı içeridekileri, ama hiç kimse duymadı. "Merhaba!" dedi daha yüksek sesle.

Külotla oturan delikanlı kendisine doğru dönünce Damaris hemen tanıdı onu: Donya Elodia'nın torunlarından biriydi. O delikanlı haber verdi Ximena'ya kapıda biri olduğunu. Ximena sarhoş gözlerini aralamaya çalışarak kapıya baktı; Damaris'i ve köpeği tanıdı. Sigarasını izmaritlerle dolu bir kül tablasında söndürdükten sonra ayağa kalktı. Her an uçuverecekmiş gibi titreyen bacaklarıyla, iki yana sallanarak kapıya doğru geldi. Kapının kenarına tutundu.

"Köpeğim," dedi, dili dolaşarak. "Onu kendi evinizden getirdiğinizi söylemeyin sakın!"

"Söylüyorum. Öyle..."

"Bir an dikkatsiz davranıp kapıyı açık bıraktığımda kaçmış."

"Dün öğleden beri benim evimde."

"Onu aramaya gelecektim ama misafirlerim geldi," dedi Ximena delikanlıları işaret ederek.

“Köpekten siz sorumlusunuz.”

“Biliyorum.”

“Onu bağlayın, kilitleyin, kapınızı kapalı tutun... Ne yapılması gerekiyorsa yapın ama kaçmasına izin vermeyin.

“Vermem.”

“Umarım tekrarı olmaz. Ama olursa köpeği size tekrar getirmem.”

Ximena sarhoş olunca tamamen değişiyor, uyumlu ve uysal biri oluyordu. Ayık olduğu zamanlardaki kavgacı Ximena’yla hiç ilgisi yoktu.

“Hiç merak etmeyin, gerekeni yapacağım.”

Damaris köpeğin bağlı olduğu ipi ona uzattı. Ximena ipi alınca köpeği okşamak niyetiyle diz çökmeye çalıştı ama yuvarlanıp yere düştü. Damaris’in bu evden ayrılırken son gördüğü, yere bir bez bebek gibi bacaklarını açarak oturmuş Ximena ve yanında kuyruğunu bacaklarının arasına kıstırmış duran köpek oldu; hayvan mezbahaya bırakılmış gibi umutsuz gözlerle Damaris’e bakıyordu.

Damaris dönüŖte Don Jaime'nin dükkânına uğradı. Cep telefonu için kontör, kendisinin ve Rogelio'nun el fenerleri için Ŗarj edilebilir piller aldı; evin ihtiyaçları için toplu alışveriş yaptı. Bu hafta Senyora Rosa'nın evinin bakımı karşılığında ödedikleri maaş gelmişti. Rogelio da yeni ağıyla bir sürü balık tutmuş ve kooperatifte iyi bir fiyata satmıştı. Bu sayede Damaris bu alışverişleri yapabilmiş, hatta sutyeninin içinde, gelecek hafta da alışveriş yapabilmesini sağlayacak, yağmurdan ıslanmış biraz kâğıt para kalmıştı.

Bütün akşam yemek yapmakla uğraştı. Balık kızarttı, çorba, pilav ve salata yaptı. Bir kısmını ertesi sabah ve öğlen için ayırdı, kalanını balık tutmak için denize açılacak olan Rogelio'nun götürmesi için paket yaptı. Tekne denize indirilmiş, bütün araç gereçler yüklenmiş, balıkçılarının gelmesini bekliyordu. Damaris durumdan hoşnuttu. Büyük olasılıkla Rogelio birkaç gün evde olmayacak, kendisi de yalnız kalıp kafasını dinleyecekti.

Rogelio güneş doğmadan önce çıkıp gitti; Damaris geç vakte kadar uyudu. O gün hiçbir iş yapmadı. Akşamdan yemek yapmış olduğı için yemek yapmasına bile gerek kalmadı. Kulübenin salonunda televizyonun karşısına bir minder koyup dizi seyretmeye koyuldu. Duş

bile yapmadı, yerinden sadece tuvalete gitmek, bir şeyler yemek ve kulübenin kapısında durup ısrarla ona bakmaya başlayan köpeklere yiyecek vermek için kalktı. Kendisi yemeğini tabağa koymaya üşenip doğrudan tencereden yedi. İki kez mastürbasyon yaptı; biri sabah, diğeri akşamüzeri... Televizyondaki bütün dizileri, haberleri, realite şovları seyretti. Gece fırtına koptu; çok yakında şimşekler çakıyor, yıldırımlar düşüyor, rüzgâr korkunç bir şiddetle esiyordu; derken elektrik kesildi ve çok geçmeden Damaris uyuyakaldı.

Ertesi gün fırtınadan eser kalmamıştı. Damaris o sabah keyfi yerinde kalktı; büyük evde derin bir temizlik yapmaya karar verdi. İş yaparken kullandığı kısa taytıyla askılı bluzunu giydi. Sabahleyin banyo ve mutfakla uğraştı. Dolapları boşalttı, çekmeceleri çıkardı, içlerini temizledi. Mutfaktaki bütün kap kacağı, bütün araç gereci yıkadı, camları ve aynaları sildi, lavaboyu, duş teknesini, eviyeyi ovdu, yerleri ve fayansları sildi, fayansların arasındaki kararmış yerleri çamaşır suyuyla fırçaladı. Fayansların bazıları yerlerinden oynamış, aynalarda siyah küf noktacıkları, lavabonun ve eviyenin üzerinde pas lekeleri oluşmuştu; bunların dışında her yer pırıl pırıldı. Damaris mutlulukla seyretti eserini.

Öğleyin çardağa gitti ve en sevdiği yemekleri hazırladı kendine: Sahanda yumurta, pilav, tuzlanmış domates dilimleri, yeşil muz kızartması... Oturdu, ağır ağır yemeğini yerken denizi seyretti; fırtınadan sonra sakin ve masmavi görünüyordu deniz. Reyes ailesini düşündü uzun uzun; günün birinde buraya gelmeleri gerekecekti mutlaka. İnşallah bugünkü gibi temizlik yaptığı bir günde gelirler de evlerini temiz tutmak için, üzerinde tayt ve askılı bluzla, kan ter içinde nasıl çalıştığını, şimdiye kadar hiç para göndermemiş olmalarına rağmen evlerine nasıl baktığını görür, onun iyi bir çalışan, iyi bir insan olduğunu anarlardı.

Merhum Nicolasito'yu hatırladı: Yüzü, gülüşü, havuzda taklalar atarak yüzüşü, aralarında bir anlaşma yapıp da yetişkin insanlar gibi el sıkışmaları, Nicolasito'nun ona hayvanlar ve odasındaki perdelerle yatak örtüsünün desenlerindeki çocuk hakkında anlattıkları geldi aklına. Onun çok sevdiği *The Jungle Book* adlı filmde ve kitaptan sahneler vardı o desende. Ormanda kaybolan, hayvanlar tarafından kurtarılan bir çocuğun öyküsü anlatılıyordu. "Hayvanlar mı kurtarmış o çocuğu?" diye sormuştu Damaris kafası karışmış bir halde. Nicolasito, "Evet, bir panterle bir kurt ailesi kurtarmış onu," deyince Damaris kahkahalarla gülmüştü. Böyle bir şey mümkün değildi ki...

Bunlar mutlu anıların gibi görünseler de çok acı veriyordu Damaris'e, çünkü sonunda hep aynı yere varıyordu: Nicolasito'nun kayalıklardaki bembeyaz, heykel gibi duran haline... "Lanet olası dalga, aldı götürdü onu," diye söylendi kendi kendine. Hayır, lanetli olan kendisiydi; Nicolasito'yu durdurmamış, oraya gitmesine engel olmamış, hiçbir şey yapmadan, hatta bağırmadan, orada öylece durmuştu.

Sanki aradan hiç zaman geçmemiş gibi suçluluk duygusunun ağırlığını yeniden hissetti. Reyes ailesinin acısını, dayısının kırbaçlarını, insanların onu suçlayan bakışlarını hatırladı. "Çevreyi tanıyan, tehlikeleri bilen o olduğuna göre, bu trajediye engel olabilirdi," der gibi bakıyorlardı. Luzmila'nın bu olaydan birkaç ay sonra, bir gece karanlıkta, uyumadan önce söylediklerini hatırladı: Nicolasito'yu kıskandığı için öyle davrandığını ima etmişti Damaris'e. "Nicolasito'nun lastik çizmeleri olduğu için..." demişti. Damaris çok öfkelenmişti bunu duyunca. "Kıskanç olan sensin!" diye cevap vermişti. Luzmila kendisinden özür dileyinceye kadar da onunla konuşmamıştı.

Sonra, zeminin pürüzsüz betonuna dikilmiş sabit bakışlarla annesini düşündü uzun uzun, kendisini Eliécer

Dayısına bırakıp Buenaventura'ya gittiği günü hatırladı. O zaman dört yaşındaydı Damaris; üzerinde artık küçük gelen, birilerinin verdiği bir elbise, başının üstünde anten gibi dikilen iki küçük saç örgüsü vardı. O zamanlar iskele yapılmamıştı henüz, hızlı tekneler de yoktu; haftada bir gelen gemi açıkta demirler, insanlar kıydan kayıklarla gidip gelirlerdi gemiye. Damaris'le dayısı kumsalda kalmışlar, annesi dalgaların kıyıya çarptığı yerde pantolonunun paçalarını toplamış, onu gemiye götürecek kayığa binmeyi bekliyordu. Ama her nasılsa Damaris'in hafızasında, annesi denizin içinde yürüyerek uzaklaşıp gözden kayboluyor gibi kalmıştı. Hatırladığı en eski anılarından biriydi bu. Ne zaman aklına gelse üzüldü, gözleri yaşardı.

Damaris gözyaşlarını silip ayağa kalktı. Buluşkları yıkadı, temizliğe devam etmek için büyük eve döndü. Salonun ve odaların perdelerini indirdi, çamaşırlaneye götürdü. Nicolasito'nun odasının perdelerini ayırdı; onları her zaman diğer çamaşırlardan ayrı, yıpratmamaya çalışarak, özenle yıkadı. Perdeleri yıkamak büyük bir işti; dikkat ve kas gücü gerektirirdi. Özellikle de salonun perdeleri... Yerden tavana, duvardan duvara koca bir pencereyi örtmek için metrelerce kumaştan yapılmıştı. Çamaşır teknesi çok büyük olmadığı için Damaris o perdeyi yıkarken çok zorlanırdı. Teknenin üzerine iki büküm eğilerek erkek eline benzeyen kaba elleriyle perdenin her tarafını ayrı ayrı çitileyip ovar, tüm kiri akıp suyu bembeyaz olana kadar defalarca yıkadı. Perdelerin yıkanması bittiğinde sırtı ağrır, kolları kopacak gibi olurdu. Perdeleri yıkarken bir yandan da bu iş için ona para ödemediklerini, Nicolasito'yu kışkandığının doğru olduğunu, ama lastik çizmeleri, güzel eşyaları, yeni gömlekleri, Tanrı'nın Oğlu'nun ona hediye ettiğı oyuncakları, *The Jungle Book* desenli perdeleri için değil, annesiyle ve babasıyla birlikte yaşadığı için kışkandığını düşündü. Baba-

sı Senyor Luis Alfredo bazen Nicolasito'ya: "Şampiyon, gel seninle bilek güreşi yapalım," der, her defasında da oğlunun kazanmasına izin verirdi; annesi Senyora Elvira oğlunun geldiğini görünce gülümser, dağınık saçlarını okşayarak düzeltirdi. Kendisine gelince... İnsanların ona kötü kötü bakmalarını, ondan kuşkulanıp suçlamalarını, Eliécer Dayı'nın attığı dayakların hepsini, hatta daha fazlasını hak etmiş olduğunu düşündü.

Perdeleri yıkamayı bitirdiğinde iyice yorulmuştu. Dışarıda güneş batmak üzereydi. Deniz çok sakindi; uçuşuz bucaksız bir havuza benziyordu. Ama Damaris bu sakin görünüşün onu aldatmasına izin vermedi. İnsanları yutan, sonra da tüküren kötü niyetli aynı vahşi hayvandı o! Çamaşırhaneden çıkmadan önce kendisi de her zamanki gibi üzerindeki giysileri çıkarmadan bir su dökünüp yıkandıktan sonra perdeleri götürdü, çardaktaki çamaşır teline astı. Tencerede kalmış olan pilavı yedi. Köpeklerin uzun süredir görünmediklerini fark etti birden. Yiyeceklerini vermek için onları aradı ama bulamadı. Kulübeye gitti ve üzerindeki ıslak giysileri değiştirmeden biraz dinlenmek amacıyla televizyonun karşısındaki mindere uzandı, ama daha dizi bitmeden orada uyuya kaldı, sabaha kadar gözlerini açmadan, derin derin, ölü gibi uyudu.

Sabah uyandığında yağmur yağmamıştı ve pırıl pırıl bir gün vardı dışarıda. Akşamdan açık kalan televizyonu kapattı, kulübeyi havalandırmak için pencereleri açtı, kendisine kahve hazırlamak üzere çardağa gitti. Oraya adım atar atmaz gördüğü şey karşısında dondu kaldı: Merhum Nicolasito'nun *The Jungle Book* desenli perdesi! Yerde, çamur içindeydi! Üstelik yırtılmıştı da! Damaris perdeyi yerden kaldırmak için çömeliş bir ucundan tutunca kopup elinde kaldı. Paramparça olmuştu Nicolasito'nun perdesi! Onarılması mümkün değildi!

Ximena'ya verdiği köpeği gördü o anda. Çardağın dibinde, hâlâ telde asılı duran öteki perdelerin arkasında, odun ocağının yanında yatıyordu. Diğer perdeler akşam astığı gibi duruyordu; hiçbirine dokunulmamıştı. Damaris öfkeyle eline bir ip aldı, kayan düğüm yaptı, çardağın ön merdivenlerinden indi, dolanarak havuz tarafındaki merdivenlerden, ocağın yanından tekrar çardağa çıktı, daha köpek ne olduğunun farkına varmadan, ipin halkasını arkasından boynuna geçiriverdi. Köpeğin ön bacağına altından geçirip çaprazlamak yerine boynunda kalan düğümü sıkıştırdı. Köpek debelenirken o, olanca gücüyle ipi çekmeye, düğümü sıkıştırmaya devam etti. O sahne-

den zihnine kazınan köpeğin debelenmesi değil, şişmiş memeleri oldu.

“Yine hamile,” dedi kendi kendine ve ipi daha da büyük bir istekle çekmeye, düğümü sıkıştırmaya devam etti. Uzun bir süre sonra köpek bitkin düştü, çırpınmayı bıraktı, yere düşüp tortop oldu. Hayvandan sızan pis kokulu, sarı renkli idrar yavaş yavaş Damaris’e doğru aktı, çıplak ayaklarını ıslattı. Damaris ancak o zaman tepki gösterdi. İpi çekmeyi bıraktı, yerde biriken idrardan uzaklaştı. Ayağının ucuyla köpeğe dokundu; kımıldamadığını görünce yaptığı şeyin farkına vardı.

Şok içinde ipi bıraktı, ölmüş köpeğe baktı. Köpekten sızan idrar ve yılanımsı ip yerde, yan yana uzanmış duruyorlardı. Önündeki şeylere bakarken Damaris bir yandan dehşete düşüyor, bir yandan da tuhaf bir hoşnutluk duyuyordu. Bu olanları da diğer duygusal yıkıntılarının arasına gömüp unutmaya çalışmak en iyisi olacaktı. Kendisini iyice tükenmiş hissederek yere oturdu.

Ne zamandan beri orada öyle oturup durduğunu bilmiyordu Damaris. Sonsuz bir zaman geçmiş olmalıydı. Sonunda emekleyerek köpeğe yaklaştı, boynundaki ipi gevşetmeye çalıştı. Başaramadı ve yine sonsuz gibi gelen bir zaman sonra ayağa kalktı, ormana giderken yanlarına aldıkları uzun bıçaklardan birini buldu, ipi kesti. Köpek serbest kalınca Damaris onu okşamak isteğine kapıldı ama yapmadı. Sadece baktı. Hayvan uyuyormuş gibi görünüyordu.

Sonra, kollarının dün yaptığı işlerden dolayı sızlamasına aldırmadan köpeği kucağına aldı, dağa doğru götürdü. Ormanın iyice içerisinde, vadiyi geçtikten sonra, bir *guabo* ağacının yanına, ağaçtan dökülen beyaz çiçeklerin ve yaprakların örttüğü toprağa bıraktı. Damaris'te çok hoş anıları olan güzel bir yerdı burası; çünkü merhum Nicolasito ve Luzmila'yla birlikte, meyvelerini toplamak için pek çok kez tırmanmışlardı bu ağaca. Bırakıp gitmeden önce bir süre dua eder gibi başında durup köpeği seyretti.

Eve döndükten sonra merhum Nicolasito'nun odasının yırtılmış perdesini katladı, plastik bir torbaya koydu; Nicolasito'nun odasındaki dolaba, naftalin topları arasında duran diğer giysilerin, örtülerin yanına bıraktı.

Perdesiz kalan pencereye baktıkça ve Reyes ailesinin bu odaya girip de yıllar önce ölmüş oğullarının odasını böyle görünce gösterecekleri tepkiyi düşündükçe kahroluyordu. Rogelio'nun ne diyeceğini de düşündü. "Bu hayvan böyle işte," gibi bir şey söyleyeceği kesindi. Pencereye asmak için bir çarşaf ararken: "Lanet köpek!" dedi kendi kendine. "Layığını buldu sonunda."

Büyük evin temizliği henüz bitmemiştir. Dolapların içini temizlemesi, parkeleri cilalaması, yatak çarşaflarını yıkaması gerekiyordu. Ne var ki hiçbir şey yapacak durumda değildi. Ne yemek pişirecek gücü vardı, ne de yemek yiyecek... Köpekler hâlâ ortada görünmediklerinden onlara bir şey vermek zorunda da kalmadı. Kendini televizyonun karşısındaki mindere attı, bütün günü orada hiç kıpırdamadan uzanıp yatarak geçirdi; gecenin geç saatlerinde yağmur başlayıp elektrikler kesildikten sonra bile gözüne uyku girmedi.

Sağanak çok şiddetliydi; rüzgâr olmadığı için yağmur asbest çatının üzerine dimdik ve kararlı bir şekilde, tüm algıları bastırarak, çekiç gibi iniyor, Damaris'e bir dakika daha bu yağmur sesine katlanamayacağı izlenimi veriyordu. Olanlar aklından çıkmıyordu: Köpeğin boyuna oturtmak için kolunu bükerek ipi çekmesi, köpeğin çırpınmaları, artık karşı koyacak hali kalmayınca kadar ipe asılmaya devam etmesi... Öldürmek böyle bir şeydi demek. Çok uzun sürmemiş, hiç de zor olmamıştı.

Bunları düşünürken kocasını baltayla doğrayan kadın geldi aklına; öldürdükten sonra kocasının bedenini parçalamış, bir kaplana vermişti yemesi için. Haberlerde jaguara verdiği söylenmişti. Olay, Aşağı San Juan'da, yerleşim yerlerine çok uzak, doğal hayatın koruma altına alındığı bir bölgede geçmişti. Kaplan kafesteydi. Kadın kocasını öldürmediğini, onun zehirli bir yılan soktuğu için öldüğünü söylüyordu. Ne yakınlarda biri vardı, ne

de birilerine haber vermesine olanak vardı. Oralarda toprak çok killi olduğu için kolay kolay kazılamıyordu. Kocasını gömebilmek için mezar kazamamış, cesedi ne yapacağını da bilememişti. Denize atmak ya da akbabalar yesin diye açıkta bırakmak yerine, sürekli aç olan kaplana vermeyi tercih etmişti. Hiç kimse inanmadı kadına. Kocasını öldürecek ve parçalayıp kaplana verecek duruma gelmiş bir kadına bunu yaptıran, kocasına duyduğu büyük öfke olmalıydı.

Polisler kadını San Juan'dan Buenaventura'ya götürürken tekne değiştirmek için bu köyde indiklerinde herkes akın akın onu görmeye gitmişti. Elleri kelepçelenmişti; yüzüne düşen uzun ve siyah saçlarının arasından gözleri görünüyordu. Bu gözler, başka koşullarda hiç de dikkati çekmeyecek, kimsenin hatırlamayacağı, beyaz bir kadının sıradan, kahverengi gözleriydi. Ama kendisine bakanlara, gözlerini hiç kaçırmadan, dimdik bakıyordu. Bakışları öyle sertti ki, yüzüne bakmaya cesaret eden herkesi etkisi altına alıyordu. Damaris'in aklından hiç çıkmadı o bakışlar. Şimdi kendisinin bakışları da tıpkı onunki gibi, yaptığından pişman olmayan, sırtındaki yükten kurtulup da hafiflemiş bir katilin bakışları olmalıydı.

Ximena'nın köpeklerle ilgilenmediği belliydi: Köpek yine hamile kalmış, yine evden kaçmıştı. Damaris onu kaç kez geri götürürse götürsün, yine kaçacak, kendi yuvası kabul ettiği bu yere dönecekti. Yine çardakta doğuracak, kötü bir anne olduğu için ilk yavrularına yaptığı gibi onlara da bakmayacak, yavrulara bakma işi yine Damaris'e kalacaktı. Bu kez kim bilir kaç yavru doğuracaktı; kaç erkek, kaç dişi olacaktı... Hiç kimsenin almak istemediği dişi yavrularla uğraşmak Damaris'e düşecekti. O zaman kendisi de başkalarının yaptığı gibi, yavruların hepsini birden götürüp kayalıklardan aşağı atmak zorunda kalacaktı. Bu da onları öldürmek demekti; yani

bir köpeği öldürmek yerine birçoğunu birden öldüre-
cekti. Yaptığı şeyle bu sorunu tümünden ortadan kaldır-
mıştı işte.

Köpeği çok iyi bir yere bırakmıştı. Orman içindeki
patikalardan uzakta kaldığı için kimse gitmezdi oraya.
Köyden birileri oralarda uçacak olan akbabaları görse
bile, geyik, yaban köpeği, tembel hayvan gibi yabani bir
hayvanın ölmüş olduğunu düşüneceklerdi. Üstelik bu
ormanda bir cesedin kemiklerine kadar çürümesi için
birkaç gün geçmesi yeterliydi. O zaman da kendisi gider,
kalan kemikleri toplayıp bir gece kimse görmeden, deniz
alıp götürsün diye, sular çekilmeye başladığı sırada, ka-
yalıklardan aşağı atardı. Damaris Rogelio dönmeden
önce bu işin bitmiş olacağını düşündü. "Kesinlikle öyle
olur," dedi iyimserliği elden bırakmamaya çalışarak.

Peki ya Ximena köpeği sorduğunda? Bir gün sora-
caktı mutlaka... O zaman Damaris köpeği görmediğini
söyleyecekti ona. "Neden sordunuz?" diyecekti şaşır-
mış gibi yaparak. "Ne zamandan beri yok oralarda?" diye so-
racaktı. Ximena'nın vereceği cevap karşısında daha şa-
şırılmış gibi: "Ne diyorsunuz?!" diye haykıracaktı. "Bunca
zamandır köpek ortada yok, siz bugün geliyorsunuz onu
aramaya, öyle mi? Çok sorumsuz bir insansınız! Kim bi-
lir nerelerde zavallı köpek, ona bakmayacağınızı bilsey-
dim vermezdim size," diyecekti.

Aşağıda, körfezin yakınında evleri olan komşular-
dan biri bu sabah köpeği buraya doğru gelirken görmüş
olmasaydı bari; gri tüylerinden hemen tanırlardı köpeği.
Ya Ximena köpeği aramak konusunda ısrarcı olursa?
Geçen seferki gibi çıkıp gelir de şirretlik yapacak olursa?
Daha da beteri, elinde hiçbir kanıt olmadan komşularını
önceki köpeğini zehirlemekle suçladığı gibi kendisini
suçlayacak olursa?

"Ne diye verdin telefon numaranı o kadına?!" diye

kendisine kızdı Damaris. "Ne diye köpek kaçıp gelirse bir daha götürmeyeceğini söyledin? Ne diye köpeği aramak için siz gelmek zorundasınız dedin? Şimdi bir tek o kadının çıkıp buraya gelmesi eksik!" Bunları düşündükten sonra, "Yok canım," dedi kendi kendine. "O delikanlılarla birlikte kafayı çekip sarhoş olmuştur çoktan." Böyle düşününce biraz sakinleşti.

Yağmurla gecenin karanlığı hemen hemen aynı anda çekip gittiler ve ortalık iyice aydınlanınca Damaris yataktan kalktı. Bütün gece hiç uyumamış olmasına rağmen yorgunluk hissetmiyordu. Çardağa adımını attığı anda yoğun ve keskin bir idrar kokusu burnunu doldurdu. Dün köpeğin bıraktığı idrar birikintisini temizlemeyi unutmuştu. Kendine kahvaltı hazırlamak yerine çamaşırhaneye gitti, deterjan ve temizlik yaparken kullanacağı araç gereçleri alıp geldi. Dizlerinin üzerine çökerek sadece köpeğin idrarının yayıldığı yerleri değil, bütün çardağı ova ova sildi, ardından bir paspasla kuruladı. Tekrar kokladı. İdrar kokusu hiç azalmamış gibi geldi ona. Çardağı yeniden silmeden önce gidip kendisi yıkanmaya karar verdi, belki de kokan kendisiydi, temizlemeye çalışırken ellerine, dizlerine, üzerindeki kısa tayta sinmiş olmalıydı idrar kokusu.

Damaris çamaşırhaneye gitti; tas tas su dökünerek yıkanmaya başladı. İdrar kokusu hiç gitmedi. Her yerini, çamaşır yıkarken kullandığı mavi sabunla sabunlayıp duruladı. Koku yine gitmedi. O zaman saçlarını tararken ve yüzündeki sivilceleri sıkarken kullandığı dikdörtgen aynayı aldı eline, yüzünü incelemeye başladı. Kendi gözlerinde de kocasını doğrayan o katil kadının bakışlarına benzer bakışlar olup olmadığını anlamaya çalışıyordu. Var gibi geldi ona; insanlar bunu fark edecek, ne yapmış olduğunu anlayacaklardı. Ardından, kocaman, kaba ellerine baktı; bu ellerle öldürmüştü o köpeği; hem de kar-

nındaki yavrularıyla birlikte. Ellerinde ipin izlerini görür gibi oldu. Perişan bakışlarını dua eder gibi gökyüzüne çevirdi. Akbabalar gelmişti.

Bazıları köpeği bırakmış olduğu yerin üzerinde daireler çizerek uçuyordu; diğerleri kurumuş ulu bir ağacın yüksek dallarına konmuşlardı. Damaris biliyordu o ağacı; köpeği altına bıraktığı *guabo* ağacının hemen yanındaydı. Ağacın üzerindeki akbabalar atılmak için bir işaretle bekler gibi sırtlarını kamburlaştırarak eğilmiş, aşağı bakıyorlardı. Merhum Josué'nin ve La Despensa yakınlarında ölüp kalan tembel hayvanın cesetlerinin başına üşüşen akbabalardan daha çok, daha kalabalık görünüyorlardı. Damaris idrar kokmaya devam ederek üzerinde ıslak giysilerle çamaşırhaneden çıktı, bahçeye doğru yürüdü ve köydeki insanların akbabaları fark edip etmediklerini anlamak için merdivenlerin başına kadar gitti.

Aşağı doğru uzanıp baktı ama köyün en kalabalık yerleri olan kumsalla iskeleye ve hemen aşağıdaki, körfezin öte yanındaki evlere dikkatle bakacak zaman bulamadı. İlk gördüğü şey, körfezi geçmekte olan Ximena oldu. Gelgit yükselmiş olduğu için bu tarafa geçebilmek için pantolonunun paçasını sıvayarak kayığa binmişti. Körfezin hemen yanındaki evlerden birinde oturan, lakabı içkici olan kayıkçının kullandığı kayık kayalıklara doğru geliyordu. Ximena durmadan konuşuyor, kayıkçıya bir şeyler anlatıyordu. Belki de komşu köydeki bir dedikodudan ya da havadan sudan bahsediyordu; herhangi bir şey anlatıyor olabilirdi ama Damaris'e, köpekten söz ediyor gibi geldi. Kayıkçı da o köpeği önceki gün kayalıklara doğru giderken gördüğünü söylüyor olmalıydı. Damaris kaçıp saklanmak, yok olmak istedi. Tam o anda kayıktakiler başlarını kaldırıp gökyüzüne baktılar, uçup duran akbabaları gördüler. Bu arada Damaris'i de gördüler. Ne kaçıp saklanacak, ne de başka bir şey yap-

cak zaman bulabildi Damaris. Ximena elini yukarı doğru kaldırdı; belki de sadece selam vermek istiyordu, ama Damaris'e kendisini tehdit etmek için öyle yapıyor gibi geldi. Keşke o anda yer yarılsa da yerin içine girseydi.

İlk anda, orada kalıp Ximena'nın gelmesini, ellerine bakmasını, gözlerindeki katil bakışlarını, üzerindeki idrar kokusunu fark etmesini beklemek, kendi kusurunu itiraf edip layık olduğu cezaya çarptırılmayı kabul etmek geçti aklından. Ancak hemen ardından, Ximena'nın da, köydeki insanların tümünün de onu gerektiği gibi cezalandıramayacaklarını düşündü. Belki de kendisi için en uygun ceza, üzerinde kısa tayttan ve iş yaparken giydiği askılı beyaz bluzdan başka bir şey olmadan, yalınayak, ormana girip La Despensa denen yerden, balık çiftliklerinden, askerî alandan geçerek, Rogelio ile birlikte gittikleri yerlerden daha ilerilere, ormanın hiç tanımadığı, bilmediği yerlerine gidip, köpeğinin kaybolduğu gibi, ya da Nicolasito'nun perdesindeki çocuk gibi, o vahşi ve korkunç ormanın bir yerlerinde kaybolmak olacaktı.

